

(*)Facultade de Educación e Traballo Social

Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar en la Diversidad en Contextos Educativos

Subjects

Year 1st

Code	Name	Quadmester	Total Cr.
O05M138V01-76080-S		1st	4.5
O05M138V01101	Interculturalism in Socio-educational Environments	1st	4.5
O05M138V01102	Interculturalism in School Contexts	1st	4.5
O05M138V01103	Teaching and Learning Language(s) in the Host Society	1st	4.5
O05M138V01104	Community Development	1st	4.5
O05M138V01105	Compensation of Inequalities in Education	1st	4.5
O05M138V01106	Quality of Life for the Elderly	1st	4.5
O05M138V01107	Adult Education	1st	4.5
O05M138V01109	Gender and Education	1st	4.5
O05M138V01201	Quality of Life in Persons with Impairment	2nd	4.5
O05M138V01202	Diversity Attention Measures for High Potential People	2nd	4.5
O05M138V01203	Diversity Attention Measures for Students with Educational Needs	2nd	4.5
O05M138V01204	Internships	2nd	12
O05M138V01205	Final Year Dissertation	2nd	12

IDENTIFYING DATA**Sexualidad, género y etnicidad**

Subject	Sexualidad, género y etnicidad		
Code	O05M138V01-76080-S		
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos		
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year
	4.5	Optional	1
Teaching language	Castelán Galego		
Department	Análise e intervención psicosocioeducativa		
Coordinator	Lameiras Fernández, María		
Lecturers	Carrera Fernández, María Victoria Lameiras Fernández, María		
E-mail	lameiras@uvigo.es		
Web	http://http://www.masterdiversidade.com/index.php		

General description Esta materia trata de presentar as definicións e redefinicións da categoría de xénero e a súa intersección coa etnia, a idade, a preferencia sexual, como coas culturas non hexemónicas, entre outras, co fin de dar a coñecer as complexas interseccións constitutivas das relacións e das identidades subalternas. Tamén preténdese analizar como se constrúe a diferenza e como o diferente tende a equipararse co particular, co deficiente, co periférico fronte ao universal e central- orixinando relacións de poder asimétricas. En definitiva, poder recoñecer o "qué" é o xénero, o "por qué" do xénero e o "para qué" do xénero. Todas as culturas utilizan as diferenzas biolóxicas (físicas) como base para faceren distincións sociais que supoñen a asignación de valores, cualidades e normas en función do sexo ao que pertencemos. Este proceso, que comenza no nacemento e se estende ao longo de toda a vida das persoas, coñécese co nome de socialización sexo-xenérica, segundo a cal, sobre a base da existencia de dous sexos biolóxicos diferentes (sexo) constrúense as características, trazos e conductas socialmente aceptadas para cada un deles (estereotipos de xénero) sen dar cabida a individualidades que se constrúan e desenvolvan máis aló desta dicotomía hexemónica.

Desta forma, nas sociedades patriarcales, o mundo configúrase en dúas esferas diferenciadas: a masculina e a feminina; en dous submundos non só diferentes, senón subordinados, ou o que é o mesmo, desiguais. A "esfera masculina", xerárquicamente superior, que constitúe o referencial, a norma; e a "esfera feminina", xerárquicamente subordinada, que constitúe "o desviado", o outro. Esta realidade construída desigual e asimétrica foise maquillando nas últimas décadas, nas que se desdubuxan as súas formas máis discriminatorias e sexistas, que xa non son "politicamente correctas", cara a formas máis sutís e encubertas coas que seguir mantendo a xerarquía entre os xéneros, o que non supuxo un verdadeiro cambio estrutural.

Así, consideramos que o "xénero" e a "identidade sexual" son dous sistemas relacionais que se transforman, segundo as coordenadas socioeconómicas e culturais de cada época e espazo concreto. Todas as culturas institúen -co fin de modelar a organización social-, procesos políticos formais e informais que troquelen o alcance do permitido e, por ende, o ámbito do que non se acopla ao pautado: a diversidade. De aí que o pautado sexa o hexemónico. Os indicadores das restricións sexuais son moi variables nos distintos momentos históricos e nas distintas culturas. Postulados tales como a universalidade da "dominación masculina" e da subordinación social da muller, ou da heteronormatividade sexual, como realidades transhistóricas e panculturais, van a ser debatidas e examinadas nesta materia proposta

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject Training and Learning Results

Contidos

Topic

A CONSTRUCCIÓN DAS IDENTIDADES SEXO/XÉNERO:	A construción das identidades sexo/xénero: a construción social da inferioridade das mulleres nas sociedades patriarcales
	Estereotipos descriptivos (características) prescriptivos (roles).
	Sexismo e mixosinia

HISTORIA DO FEMINISMO: AS ONDAS FEMINISTAS Antecedentes históricos e ideolóxicos do feminismo: as pioneiras
O nacemento do feminismo: século XVIII - principios do século XIX
Primeira onda feminista (siglo XIX - principios do século XX): o sufraxismo
Segunda onda feminista (mediados do século XX - década de 1980): o personal é político
Terceira onda feminista (1990-actualidade): feminismos interseccionais e queer
¿Cuarta onda feminista?

(*)HISTORIA DEL FEMINISMO: Las OLAS FEMINISTAS

(*)Antecedentes históricos e ideolóxicos del feminismo: las pioneras
El nacimiento del feminismo: siglo XVIII - principios del siglo XIX
Primera ola feminista (siglo XIX - principios del siglo XX): el sufragismo
Segunda onda feminista (mediados del siglo XX - década de 1980): lo personal es político
Tercera ola feminista (1990-actualidad): feminismos interseccionales y queer
¿Cuarta ola feminista?

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Traballo tutelado	0	40	40
Presentación	0	28	28
Lección maxistral	16	0	16
Traballo tutelado	8	20.5	28.5

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Traballo tutelado	O/a estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor ou profesora. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do/da estudante.
Presentación	Presentación oral do traballo a profesora encargada da súa avaliación.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo ou pola estudante.
Traballo tutelado	O alumnado, de xeito individual, elabora un traballo incorporando as novas tecnoloxías sobre a temática da materia.

Atención personalizada

Methodologies Description

Presentación	O alumnado será titorizado nas sesións de tutoría das respectivas docentes para o adecuado desenvolvemento dos traballos tutelados
--------------	--

Avaliación

Description	Qualification Training and Learning Results
Traballo tuteladoAsistencia á clase e participación. Valoración das actividades realizadas na aula e asistencia a actividade de módulo.	40
Presentación Asistencia a actividade de Módulo	20
Traballo tuteladoTraballo fora da aula de análise de documentos obrigatorios e tamén se podrán incluír opcionalmente materiais optativos de lectura. O traballo implica a utilización das novas tecnoloxías para presentar as reflexións/conclusiones derivadas dos documentos analizados.	40

Other comments on the Evaluation

Avaliación CONTINUA: Aquel alumnado que asiste un 80% ás clases programadas a valoración da actividade de módulo será do 10% da nota, a valoración da asistencia a clase e participación nas actividades programadas na aula será do 30% da nota, o

traballo AUDIOVISUAL tutelado fose da aula computará o 40% da nota.

As actividades non superadas na primeira convocatoria poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo.

O alumnado que por motivo xustificado non poida asistir a todas as sesións presenciais contará con actividades alternativas.

Avaliación GLOBAL: Aquel alumnado que non asiste ao 80%. Actividade de módulo: 10%, ata 1 punto. Traballo audiovisual tutelado 40%, presentación do traballo 20% e elaboración dunha revisión teórica sobre os contido da materia expostos en proba oral un 30%.

En coherencia co recoñecemento da Facultade de Educación e Traballo social co distintivo de igualdade da Universidade de Vigo nesta materia traballaranse contidos que promovan a igualdade real entre mulleres e homes.

En coherencia co principio inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo Social, esta guía poderá ser adaptada para atender as necesidades específicas de apoio educativo que presenta o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).

O emprego de ferramentas de IA nas actividades de avaliación desta materia deberá axustarse a un uso responsable, ético e transparente, conforme as directrices da FETS (Normativa e formularios □ Facultade de Educación e Traballo Social) e á Normativa que estableza a UVigo.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

LAQUEUR THOMAS, **La construcción del sexo. Cuerpo y género desde los griegos hasta Freud**, Catedra, 1994

NASH, MARY, **Mujeres en el mundo: Historia, retos y movimientos**, Alianza Editorial, 2004

FAUSTO-STERLING, ANNE, **Cuerpos sexuados**, Melusina, 2006

BRAIDOTTI, ROSI, **Feminismo, diferencia sexual y subjetividad nomada**, Gedisa, 2004

Rosa Maria Magda, **La mujer molesta**, Menades Editorial, 2019

Ekis Ekman, **sobre la existencia del sexo**, Cátedra, 2021

Lameiras, M., Rodríguez, Y. y Adá A., **el cuerpo del delito: la cosificación sexual de las mujeres**, Tirant Humanidades, 2022

Alicia Mirayes, **Distopias Patriarcales**, Cátedra, 2021

Amelia Valcarcel, **La civilización feminista**, La esfera de los libros, 2023

Harris, Olivia y Young, Kate (comps), **Antropología y feminismo**, Anagrama, 1977

Moore, Henrietta, **Antropología y feminismo**, Cátedra, 1999

Fine, Cordelia, **Cuestión de sexos**, Roca Editorial de Libros, 2011

Fine, Cordelia, **Testosterona REX**, Espasa Libros, 2017

Rippon, Gina, **El género y nuestros cerebros**, Galaxia Gutenberg, 2020

Complementary Bibliography

Recomendacións

Subjects that it is recommended to have taken before

Xénero e Educación/O05M138V01109

Other comments

Esta materia enmarcase nunha facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna das persoas. Atendo a esta filosofía, esta materia promoverá practicas educativas en base a materiais de baixo impacto ambientais en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

IDENTIFYING DATA**Interculturalismo en Entornos Socio-educativos**

Subject	Interculturalismo en Entornos Socio-educativos			
Code	O05M138V01101			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Optional	1	1c
Teaching language	Galego			
Department	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinator	Fernández Simo, Jesús Deibe			
Lecturers	Blanco Pardo, Nazaret Fernández Simo, Jesús Deibe Jesús Rodríguez, María Elena			
E-mail	jesfernandez@uvigo.gal			
Web				
General description	<p>A materia forma parte do módulo Interculturalismo e educación, no que tamén se inclúe "Interculturalismo en contextos escolares".</p> <p>Os estudantes cursan en primeiro lugar esta materia, que pretende fornecer un panorama dos desafíos sociais e culturais que plantexa a realidade multicultural e multilingüe da Comunidade Autónoma Galega, designadamente visibilizada pola recente e cada vez máis relevante presenza de inmigrantes e retornados, e que tenta construír respostas innovadoras desde o interculturalismo crítico para o ámbito socioeducativo en xeral.</p> <p>É por iso que entendemos esta materia como un espazo de reflexión crítica que interprete tamén desde unha óptica [xeográfica] o fenómeno da mobilidade e das migracións, que formule propostas innovadoras sobre a xestión da diversidade lingüística e cultural para a Galiza do século XXI e que impulse un diálogo intercultural igualitario con persoas, colectivos e asociacións de inmigrantes de diferentes culturas e linguas co obxectivo de achar valores compartidos para a convivencia e solucións comúns para a superación das barreiras sociais, para alén de proporcionarlle ao alumnado os recursos necesarios para estimular e potenciar a súa capacidade de autocrítica no plano das crenzas, actitudes e condutas estereotipadas e prexuzosas fronte ás persoas e grupos pertencentes a outras culturas.</p> <p>En conclusión, a materia "Interculturalismo en entornos socio-educativos" participa na consecución daqueles obxectivos do máster que fan referencia, especialmente, á adquisición de formación teórica de carácter multidisciplinar no ámbito do interculturalismo, a análise de situacións reais e de experiencias educativas innovadoras, así como no coñecemento, deseño, desenvolvemento e avaliación de programas, actividades e materiais de carácter socioeducativo e intercultural.</p>			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
A2	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos relacionados coa diversidade e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
A3	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades.
A5	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B1	Adquirir unha formación teórica de carácter multidisciplinar e comprender os fundamentos teóricos-prácticos relacionados cos ámbitos de diversidade, con énfase nas necesidades educativas especiais, interculturalismo, compensación de desigualdades, sexo/xénero e educación de persoas adultas.
B2	Coñecer e analizar as situacións reais de diversidade que se poden ver reflectidas nos contextos educativos, tanto formais como non formais, empregando procesos sistemáticos de indagación.
B4	Favorecer a adquisición dos coñecementos e destrezas idóneas para o deseño, posta en práctica e avaliación de propostas de intervención no ámbito da diversidade, ofrecendo novas iniciativas na resolución dos problemas.
B5	Adquirir un compromiso ético no desenvolvemento da profesión, nomeadamente no referido ao apoio dos colectivos e sectores sociais discriminados e menos favorecidos.
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar

C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
C7	Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade
C8	Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe relacionado con algún dos módulos do mestrado
C9	Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos educativos formais e non formais en contextos de diversidade
C12	Ser capaz de emitir unha valoración crítica sobre programas, materiais e prácticas educativas e socio-educativas relacionadas coa diversidade
C13	Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade
D2	Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
D4	Adquirir as habilidades básicas para o debate e a exposición de ideas fundamentadas
D5	Favorecer o traballo cooperativo, asumindo responsabilidades e aceptando a disparidade de opinións

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results			
Reforzar a capacidade de saber aplicar os coñecementos adquiridos á resolución de problemas en contextos amplos e interdisciplinarios mediante, entre outras metodoloxías, estratexias de aprendizaxe cooperativa e de aprendizaxe baseada en problemas/casos/proxectos	A2 A5	B4 B5	C2 C8	D2 D5
Desenvolver representacións e actitudes positivas cara as diferentes linguas e culturas	A2	B1	C13	D3
Analizar e avaliar os diferentes modelos de xestión da diversidade lingüística e cultural	A2	B4	C2 C3	D5
Promover movementos, asociacións e entidades de educación no ocio e no tempo libre que estimulen a presenza e a participación de crianzas, mozos e mozas inmigrantes e retornados para codefinir e coconstruír un mundo de todos desde o diálogo libre de imposicións	A3	B4 B5	C7 C13	D2 D3
Deseñar programas e/ou actividades e materiais de uso por asociacións de atención a colectivos culturalmente diversos, para favorecer a normalización da convivencia de diferentes culturas	A5	B4 B5	C2 C3 C12	D2 D5
Analizar e valorar prácticas educativas innovadoras relacionadas coa normalización da convivencia no ámbito local	A2	B2	C12 C13	D2
Identificar os servizos socio-comunitarios e as súas actividades profesionais que se ofrecen a inmigrantes individual ou colectivamente	A2	B5	C7	D3
Levar a cabo actividades de planificación e avaliación de iniciativas interculturais, empregando metodoloxías que favorezan o traballo colaborativo entre alumnado, profesionais e con asociacións de inmigrantes	A2 A3	B4	C2 C8	D3 D5
Ser capaz de valorar positivamente os sistemas culturais minoritarios, incluído o propio, que, paradóxicamente, se pode considerar minoritario no propio territorio, por baixa autoestima e carencia dunha política de posta en valor dos valores culturais galegos e os relacionados coas colectividadeas xeográficamente próximas	A2	B4 B5	C8 C9 C12	D3 D4
Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos xeográficos ó seu traballo no campo do interculturalismo	A2	B1	C1 C3	D4
Proporcionar os recursos necesarios para potenciar a súa capacidade reflexiva e para adoptar unha actitude responsábel, respectuosa e cooperativa no traballo con persoas e grupos de inmigrantes	A2 A3	B2 B5	C2 C9	D3 D5
Coñecer os diferentes enfoques teóricos e análises da realidade da convivencia entre colectivos con diferenzas lingüísticas e culturais	A2	B1 B2	C1 C12	D2 D4 D5
Reflexionar sobre os contributos que a Psicoloxía Social pode ofrecer como ferramenta explicativa á hora de dar conta dos procesos que rixen a conduta interpersonal e intergrupala	A2	B1 B4	C1 C2	D2
Contribuír á educación intercultural profundizando no coñecemento dos fenómenos subxacentes ao desenvolvemento de prexuízos e de actitudes e comportamentos discriminativos fronte ás persoas diferentes	A2 A5	B1 B2 B5	C3 C12	D3
Lograr competencias para manexar eficazmente os conflitos intergrupais xurdidos no ámbito da multiculturalidade e para promover actitudes cooperativas previndo e/ou reducindo os prexuízos	A5	B4	C3 C9 C13	D3 D5
Saber interpretar criticamente os mecanismos (latentes ou manifestos, conscientes ou inconscientes) mediante os que a cultura ou os colectivos dominantes continúan a manter minorizados a grupos lingüísticos, étnicos, socioculturais...	A2 A5	B1 B5	C1 C9 C12	D2 D4

Contidos

Topic

1. O dereito á diferenza. Implicacións socioeducativas do interculturalismo	1.1. A educación intercultural nos contextos socioeducativos 1.2. Interculturalismo e educación para a paz 1.3. Experiencias socioeducativas na nosa realidade
2. A perspectiva intercultural desde a mobilidade xeográfica	2.1. As migracións no mundo actual 2.2. A integración na comunidade local da diversidade sociocultural
3. Aspectos psicosociais das comunidades con diversidade social e cultural	3.1. Estereotipos: clasificación, funcións e orientacións teóricas 3.2. Relación entre estereotipo, prexuízo e discriminación 3.3. As relacións intergrupais. Enfoques teóricos: teoría do conflito realista e teoría da identidade social 3.4. Psicoloxía social aplicada á resolución de conflitos intergrupais. Cambio de actitudes e redución de prexuízos
4. A xestión do plurilingüismo e do interculturalismo en Galicia como desafío histórico	4.1. Principios, estratexias e boas prácticas para unha política plurilingüe e intercultural 4.2. Caracterización e tipoloxía de situacións pluriculturais e plurilingües complexas. Galicia como desafío e como proxecto

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Traballo tutelado	11	12	23
Seminario	6	18	24
Seminario	4	4	8
Lección maxistral	7	17.5	24.5
Presentación	2	2	4
Práctica de laboratorio	0	4	4

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante
Seminario	Convite a persoas con experiencia práctica. Reflexión sobre a súa actuación profesional e o labor que desenvolve a entidade na que traballa
Seminario	Axuda para a realización dos TRABALLOS TUTELADOS. O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Lección maxistral	Exposición ao alumnado da información básica sobre os contidos da materia e/ou directrices sobre os traballos, exercicios ou proxectos a desenvolver polos discentes de forma individual ou colectiva
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante
Seminario	Axuda para a realización dos TRABALLOS TUTELADOS. O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Tests	Description
Práctica de laboratorio	Os estudantes, individualmente ou en pequeno grupo, presentan e defenden nas sesións presenciais respostas ben argumentadas a cuestións suscitadas por eles mesmos ou polo profesor.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results			
			A2	B4	C1	D4
Traballo tutelado	Valoración das actividades realizadas na aula. Elaboración de conclusións respecto aos contidos da materia	40	A2 A3	B4 B5	C1 C2 C9 C12 C13	D4 D5
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun caso relacionado cos contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	40	A2 A3 A5	B1 B2	C1 C2 C8 C9	D2 D3
Práctica de laboratorio	Participación da actividade de módulo	20	A3	B4	C3 C12	D4 D5

Other comments on the Evaluation

As actividades non superadas na 1.ª convocatoria poderán recuperarse na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións previamente acadadas.

Os dez puntos da cualificación global da materia corresponderán a:

ALUMNADO ASISTENTE

- **2 PUNTOS:** Participación na actividade do módulo e realización das tarefas derivadas dela. Valorarase a participación e a implicación.
- **4 PUNTOS:** Presentación na aula da resolución dun caso proposto polo equipo docente e da súa relación cos contidos da materia. Valorarase:

Dominio do contido: 30 %
 Comunicación oral: 20 %
 Organización e estrutura: 15 %
 Habilidades de presentación: 15 %
 Recursos visuais: 10 %
 Xestión do tempo (entre 5 e 8 minutos): 5 %
 Interacción coa aula durante a presentación: 5 %

- **4 PUNTOS:** Traballo tutelado de elaboración de conclusións sobre os contidos da materia. Valorarase:

Asistencia e implicación no seguimento da actividade: 20 %
 Calidade do contido: 40 %
 Presentación escrita: 15 %
 Exposición oral e defensa: 25 %

O alumnado que, por motivos xustificadas, non poida asistir ao 80 % das sesións presenciais contará con actividades alternativas.

AVALIACIÓN DO ALUMNADO NON PRESENCIAL

- **1 PUNTO:** Participación nas titorías de seguimento. Valorarase a participación e a implicación. Realizaranse dúas titorías de seguimento do traballo do alumnado non presencial.
- **4 PUNTOS:** Presentación na aula da resolución dun caso proposto polo equipo docente e da súa relación cos contidos da materia. Valorarase:

Dominio do contido: 30 %
 Comunicación oral: 20 %
 Organización e estrutura: 15 %
 Habilidades de presentación: 15 %
 Recursos visuais: 10 %

Xestión do tempo (entre 5 e 8 minutos): 5 %
Interacción coa aula durante a presentación: 5 %

- **4 PUNTOS:** Traballo tutelado de elaboración de conclusións sobre os contidos da materia. Valorarase:

Asistencia e implicación na titoría de seguimento: 20 %
Calidade do contido: 40 %
Presentación escrita: 15 %
Exposición oral e defensa: 25 %

- **1 PUNTO:** Reflexión persoal sobre tres textos acordados co equipo docente da materia. O traballo deberá presentarse na data oficial do exame.

Valorarase:

Calidade do contido: 40 %
Presentación escrita: 20 %
Exposición oral e defensa: 40 %

As presentacións do alumnado non presencial realizaranse na data oficial do exame.

RECOMENDACIÓNS E OUTROS COMENTARIOS

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, promoveranse prácticas educativas baseadas en materiais de baixo impacto ambiental, en coherencia cos principios de sustentabilidade e cos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable (ODS).

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo Social, esta guía poderá ser adaptada para atender as necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).

Coa finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, a planificación, os recursos metodolóxicos e o sistema de avaliación adaptaranse para o persoal educador en exercicio que acredite un horario incompatible coa asistencia ás clases presenciais; en todo caso, garantirase a consecución das competencias e dos resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi no que se informará das tarefas e probas de avaliación que orientarán o desenvolvemento desta materia para este alumnado.

O emprego de ferramentas de IA nas actividades de avaliación desta materia deberá axustarse a un uso responsable, ético e transparente, conforme ás directrices da FETS (Normativa e formularios □ Facultade de Educación e Traballo Social) e á normativa que establece a UVigo.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Cid, X. M.; Soutelo, R. Dominguez, X. C., **As migracións nas sociedades contemporáneas: os desafíos na Galicia actual (tema 1)**, Sotelo Blanco, 2008

Valero Matas, J.A., **La educación social ante los nuevos retos de la inmigración y los servicios sociales (tema 1)**, Universidad de Valladolid, 2008

Nogué Font, J. et Rufí, J. V., **Geopolítica, identidad y globalización (tema 2)**, Ariel, 2001

VV.AA., **Atlas mundial ilustrado (tema 2)**, Everest, 2006

Zárate Martín, M. A., et Rubio Benito, M. T., **Geografía Humana. Sociedad, Economía y Territorio (tema 2)**, Ed. Ramón Areces, 2005

Expósito, F. et Moya, M. (coords.), **Aplicando la Psicología social (tema 3)**, Pirámide, 2005

Martínez García, M. F., **Diversidad cultural: una oportunidad y un desafío para la convivencia. Psicología científica (tema 3)**, www.psicologiacientifica.com, 2006

Vila, E. (coord.), **Pedagogía de la alteridad. Interculturalidad, género y educación (tema 3)**, Popular, 2007

Beacco, J. C. et al., **Guide pour le développement et la mise en oeuvre de curriculums pour une éducation plurilingue et interculturelle (tema 4)**, Edición revisada en 2015, Conseil de l'Europe-DPL, 2016

Beacco, J. C. et Byram, M., **Guide pour l'élaboration des politiques linguistiques éducatives en Europe (tema 4)**, Conseil de l'Europe-DPL, 2007

Conseil de l'Europe-Comité de Ministres, **Libro Blanco sobre el diálogo intercultural (tema 4)**, Versión Ministerio de Cultura, 2009

Leclerc, J., **L'aménagement linguistique dans le monde (tema 4)**, Última versión electrónica, CEFAN, Université Laval, 2016

Complementary Bibliography

- Proxecto Atántida, **interculturalidad y Educación: Un nuevo reto para la sociedad democrática**, 2003
- Aguilar, M.J. (dir.), **Inmigración, interculturalidad y ciudadanía. Nuevas realidades y estrategias de acción en la España del siglo XXI**, Edición en DVD-ROM, UCLM-MCYT, 2005
- Cid, X. M.; Feijoo, X.; Veloso, S. et Carita, L., **A experiencia de Ponte... nas ondas! e a candidatura do patrimonio inmaterial galego-português á UNESCO**. In Pereiro, X. (coord): **As fronteiras e as identidades raianas entre Portugal e España**, Galaxia, 2007
- Cid, X. M. et Fernández, R., **Camiños para o encontro Galicia □ Portugal**. In **Claves de educación e de cultura**, Lethes, 7, 50-69, 2006
- Cid, X. M., Dapía, M. D. Heras, P. Payá, M., **alores transversales en la práctica educativa**, Síntesis, 2001
- García Molina, J. et Marí, R. (coodds.), **Pedagogía social y mediación educativa**, Asociación de Educadores Sociales de C-LM, 2002
- González, S., **Abrente incerto. Pobreza, dereitos humanos e desenvolvemento na Galicia de hoxe**, Sotelo Blanco, 1999
- Jares, X. R. (coord.), **Educación e Paz II. Presente e futuro da construción da Paz**, Xerais, 2008
- Suárez Sandomingo, J. M. (Coord.), **La interculturalidad pedagógica: nuevos enfoques, nuevas prácticas**, Axac, 2005
- Touriñán, J. M. et Santos, M. (eds.), **Interculturalidad y educación para el Desarrollo. Estrategias sociales para la comprensión internacional**, Xunta de Galicia, 1999
- VV.AA., **Curso de castellano para inmigrantes y refugiados**, Fundación Largo Caballero, 2000
- Corna-Pellegrini, G., **La reflexión geográfica para prepararse al multiculturalismo**, Scripta Nova, 94 (2), 1-13., 2001
- Brown, R., **Prejuicio: su psicología social**, Alianza Editorial, 1998
- Essomba, M. A., **Diez ideas clave. La gestión de la diversidad cultural en la escuela**, Graó, 2008
- Rodríguez, A., **Psicología social de los prejuicios**. In Álvaro, J.L., Garrido, A. et Torregrosa, J.R. (coords.). **Psicología social aplicada**, McGraw-Hill, 1996
- Solé, C. (ed.), **Racismo, etnicidad y educación intercultural**, Universitat de Lleida, 1996
- Solé, C., **Visiones teóricas y actualidad del racismo**, Universitat Autònoma de Barcelona, 1996
- Van Dijk, T., **Racismo y discurso de las elites**, Gedisa, 2003
- VV.AA., **La interculturalidad que viene. El diálogo necesario**, Icaria, 1998
- Burgueño, J., **El mapa escondido: las lenguas de España**, Boletín de la A.G.E., 34, 171-192, 2003
- Castellotti, V. et Moore, D., **Valoriser, mobiliser et développer les répertoires plurilingues et pluriculturelles pour une meilleure intégration**, Conseil de l'Europe-UPL, 2010
- Conseil de l'Europe-UPL, **Migrants adultes: intégration et éducation**, www.coe.int/lang-migrants (Site ILMA), 2015
- Conseil de l'Europe-UPL, **Enfants et Adolescents issus de l'immigration. Intégration et éducation**, www.coe.int/lang/fr, 2013
- Consello da Cultura Galega, **A(s) lingua(s) a debate. Inquérito sobre opinións, actitudes e expectativas da sociedade galega**, Edición revisada e ampliada, 2012
- Duarte Collazo, S., **O estándar galego: reintegracionismo vs. autonomismo**, Romanica Olomucensia, 26 (1), 1-13, 2014
- Esteban-Guitart, M. et Saubich, X., **La práctica educativa desde la perspectiva desde los fondos de conocimiento e identidad**, Teoría Educativa, 25, 189-211, 2013
- Fernández Bello, P., **Bases para un espacio comunicativo común Galiza- Norte de Portugal (texto presentado a la Conferencia Internacional de Barcelona sobre el Plurilingüismo en Europa)**, AGALIA, 27, 363-371, 1991
- Fernández Bello, P., **Galiza-Gallaecia-Portugal: umha realidade negada**, AGALIA, 43, 285-297, 1995
- Garrido, C., **Estado actual e perspectivas da norma lexical**, AGALIA, 57, 3-25, 1999
- Garrido, C., **Estratègia para a habilitaçom em galego das línguas especializadas científico-técnicas**. In **Lingua e Investigación. II Xornadas sobre Lingua e Usos**, Servizo de Publicacións, 2006
- González González, M (dir.), **Mapa sociolingüístico de Galicia 2004. Vol. 1: Lingua inicial e competencia lingüística en Galicia**, RAG-Seminario de Sociolingüística, 2007
- González González, M. (dir.), **Mapa sociolingüístico de Galicia 2004. Vol. 2: Usos lingüísticos en Galicia**, RAC-Seminario de Sociolingüística, 2008
- Instituto Galego de Estadística (IGE), **Enquisa de condición de vida das familias. Coñecemento e uso do galego. Ano 2013. Resumo de Resultados**, Xunta de Galicia, 2014
- González González, M. (dir.), **Mapa sociolingüístico de Galicia 2004. Vol. 3: Actitudes lingüísticas en Galicia**, RAC-Seminario de Sociolingüística, 2011
- Lagares, X. C., **O galego em seu labirinto: breve análise glotopolítica**, Letras, Santa Maria, 21 (42), 97-128, 2011
- Little, D. (dir.), **Intégration linguistique et educative des enfants et adolescents issus de l'immigration**, Conseil de l'Europe-UPL, 2010
- McPake, J. et Tinsley, T. (coords.), **Valoriser toutes les langues en Europe**, Centre européen pour les langues vivants, 2007
- Mian Massana, A., **La regulación constitucional del multilingüismo**, Revista Española de Derecho Constitucional, 10, 12, 1984
- Monteagudo, H. et Alonso Pintos, S., **Que lusofonia para a Galiza**, Anuario Internacional de Comunicação Lusófona/2010, 2010
- Monteagudo, H. (dir.), **O idioma galego na sociedade: a evolución sociolingüística 1992-2008**, Consello da Cultura Galega/SS, 2011
- Monteagudo, H., **Política lingüística en Galicia: apuntes para un nuevo balance**, QVR, 39, 21-39, 2012

- Ramallo, F., O'Rourke, B., **Perfiles neohablantes de gallego**. In Puigdevall, M. (coord.), **Los nuevos hablantes de lenguas minoritarias: pertinencias y legitimidades [dossier en línea]**, Digithum, 16, 98-105, 2014
- Santos Rego, M. A., Lorenzo, M., Samartino, E., **Los nuevos aprendices del gallego. Articulando materiales para el empoderamiento lingüístico y la inclusión educativa**, Segundas lenguas e inmigración en red, 3, 106-123, 2010
- Santos Rego, M. A., Cerdas Ríos, F. X., Lorenzo Moledo, M. M., **O profesorado de educación infantil e primaria diante da inmigración e da educación intercultural**, Eduga: Revista Galega do Ensino, 63, 43-62, 2012
- Thürmann, E., Volmer, H. et Pieper, I., **Langue de scolarisation et apprenants vulnérables**, Conseil de l'Europe-UPL, 2010
- Xunta de Galicia, **Plan de acollida. Orientacións para a súa elaboración. Materias de apoio ao profesorado para a atención educativa ao alumnado procedente do extranxeiro**, Grafisant, 2005
- Xunta de Galicia, **Memorando de entendemento entre a Xunta de Galicia e o Camões para a adopción do portugués como lingua extranxeira**, 2015
- Xunta de Galicia-DOGA, **Decreto 79/2010 para el plurilingüismo en la enseñanza no universitaria de Galicia**, 2010
- Xunta de Galicia-DOGA, **Lei 1/2014 para o aproveitamento da lingua portuguesa e vínculos coa lusofonía**, 2014

Recomendacións

Other comments

O calendario de actividades de aula estará ao dispor dos discentes desde a sesión de acollida ao Máster. Na presentación da materia, tamén se entregará aos presentes unha copia do POWER POINT no que se sulían as DIMENSIÓNS TRANSVERSAIS aos catro temas impartidos por profesorado diferente pondo en destaque a unidade englobante apuntada polo título da materia.

IDENTIFYING DATA**Interculturalismo en Contextos Escolares**

Subject	Interculturalismo en Contextos Escolares			
Code	O05M138V01102			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Departamento da E.U. de Formación de Profesorado de E.X.B. (Vigo) Didácticas especiais			
Coordinator	Casal de la Fuente, Lucía			
Lecturers	Casal de la Fuente, Lucía Martínez Carrera, Sara			
E-mail	lucia.casal@uvigo.gal			
Web				
General description	Esta materia participa na consecución dos obxectivos do máster que fan referencia, especialmente, á formación teórico-práctica de carácter multidisciplinar no ámbito do interculturalismo, á análise de situacións reais e de experiencias educativas innovadoras ou exemplos de boas prácticas, así como no coñecemento, utilización e deseño de actividades e recursos para a abordaxe do interculturalismo nos centros escolares.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code				
A5	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.			
B4	Favorecer a adquisición dos coñecementos e destrezas idóneas para o deseño, posta en práctica e avaliación de propostas de intervención no ámbito da diversidade, ofrecendo novas iniciativas na resolución dos problemas.			
B5	Adquirir un compromiso ético no desenvolvemento da profesión, nomeadamente no referido ao apoio dos colectivos e sectores sociais discriminados e menos favorecidos.			
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar			
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras			
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador			
C5	Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica			
C6	Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional			
C8	Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe relacionado con algún dos módulos do mestrado			
C12	Ser capaz de emitir unha valoración crítica sobre programas, materiais e prácticas educativas e socio-educativas relacionadas coa diversidade			
C13	Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade			
D1	Utilizar as novas tecnoloxías en diferentes contextos: formativos, de investigación, de aplicación profesional, para difundir e compartir ideas, etc.			
D2	Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios			
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade			
D4	Adquirir as habilidades básicas para o debate e a exposición de ideas fundamentadas			

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results
------------------------------------	-------------------------------

Analizar e comparar os diferentes modelos de relación entre culturas, dende a segregación ao interculturalismo	B5	C1 C3 C8	D3 D4
Analizar e valorar diferentes plans de acollida patrocinados por comunidades autónomas.	B5	C1 C6 C12 C13	D3
Analizar diferentes modelos de inmersión lingüística no contexto escolar.	A5	B4	C3
Levar a cabo actividades de planificación e avaliación de iniciativas interculturais, empregando metodoloxías que favorezan o traballo colaborador entre alumnado e profesionais e asociacións de migrantes.	A5	B4	C2 C5 C8
Coñecer as características básicas da competencia plurilingüe e a súa relación coa competencia intercultural.			C12 D1
Analizar e emitir xuízos críticos sobre prácticas educativas innovadoras relacionadas co interculturalismo nas aulas.	B5	C12 C13	D3
Utilizar tecnoloxías dixitais para a localización de materiais interculturais e multilingüísticos.	B4	C12	D1 D2

Contidos

Topic	
1. O interculturalismo nas institucións escolares.	O camiño da multiculturalidade á interculturalidade. O interculturalismo. Respostas das institucións escolares á coexistencia de diferentes culturas. Obxectivos e contidos da educación intercultural. Programas de acollida e experiencias educativas interculturais. O potencial das artes para educar no interculturalismo.
2. Plurilingüismo e interculturalidade.	O perfil competencial das persoas plurilingües. Principios e teorías que sustentan o plurilingüismo e o interculturalismo. Políticas de inclusión social e interculturalismo: programas de inmersión lingüística. Análise de experiencias en inmersión lingüística. A aula plurilingüe como peza chave para a inclusión pluricultural. A dimensión intercultural da competencia plurilingüe: o papel da música.
3. Internet como vehículo e fonte de recursos interculturais.	As tecnoloxías dixitais como vehículo de comunicación intercultural. As tecnoloxías dixitais como fonte de recursos didácticos para a abordaxe do interculturalismo dende a escola. Ferramentas, metodoloxías e prácticas educativas innovadoras no interculturalismo. Dinámicas e recursos dixitais para o traballo do interculturalismo dende a educación artística.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Seminario	4	0	4
Traballo tutelado	14	49.5	63.5
Estudo de casos	6	20	26
Lección maxistral	6	9	15
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	1	4

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Seminario	Seguimento do traballo do alumnado.
Traballo tutelado	Realización de actividades de aula individuais e/ou en equipo (visionado de recursos audiovisuais, comentarios de texto, debates, estudo de casos etc.).
Estudo de casos	Análise de situacións en base a casos reais.
Lección maxistral	Exposición da folla de ruta da materia e presentación dos temas.

Atención personalizada

Methodologies	Description

Seminario	Atención grupal ou individual nas clases ou nas titorías, previo acordo entre o alumnado e o profesorado. O alumnado Asistente solicitará as titorías ao profesorado preferentemente en clase (nas sesións presenciais, evitando o uso do e- mail) para establecer, de ser necesaria, unha titoría individual ou grupal fóra das aulas regulares da materia. O alumnado que precise unha titoría coa coordinadora da materia usará o horario de titorías para expor as súas dúbidas, que se pode consultar actualizado nesta ligazón: https://universidadevigo-my.sharepoint.com/:w:/g/personal/Lucia_casal_uvigo_gal/ET5T1fTDgVhFi5CrGj9VRbYBv_zUx_85nHqK5aOJQkQJlw?e=Jeppi8 . De non poder asistir fisicamente ás titorías, deberá chamar por teléfono á coordinadora no horario de titorías, evitando o contacto por e-mail. Unha vez establecido o contacto coa coordinadora ben fisicamente ben telefonicamente, existe tamén a opción de fixar titoría en liña a través do Campus Remoto da UVIGO, para o que a docente facilitará ligazón e clave para a conexión no despacho virtual. Estableceranse as medidas necesarias para dar resposta á atención á diversidade.
Traballo tutelado	Orientación preferente na aula. De ser necesario, solicitarase titoría en liña ou presencial segundo as pautas de comunicación que estableza cada docente.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Seminario	Tarefas e actividades de aula individuais e/ou en equipo.	30	B5	C1 C8	D3
Traballo tutelado	Traballos e/ou tarefas en equipo.	30	B5	C1 C8	D3
Estudo de casos	Actividade de módulo: asistencia e realización de tarefa asociada, de ser o caso.	10	B5	C1 C8	D3
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas e/ou tarefas individuais.	30	B5	C1 C8	D3

Other comments on the Evaluation

O alumnado pode optar por ser avaliado como Asistente (avaliación continua) ou como Non Asistente (avaliación global).

O alumnado Asistente fará avaliación continua, o que require asistir polo menos ao 80% das horas da materia.

AVALIACIÓN CONTINUA PARA ASISTENTES:

- (1) Tarefas e actividades de aula: 30%
- (2) Traballo tutelado en equipo: 30%
- (3) Probas e/ou tarefas individuais: 30%
- (4) Asistencia e participación na actividade de módulo e realización de tarefa asociada, de ser o caso: 10%

Para o alumnado que opte por ser Non Asistente (avaliación global), as porcentaxes para o cálculo da cualificación final da materia serán as seguintes:

AVALIACIÓN GLOBAL PARA NON ASISTENTES:

- (1) Tarefas sobre os contidos das sesións: 30%
- (2) Traballo tutelado en equipo e/ou individual: 40%
- (3) Probas e/ou tarefas e/ou presentación/s en equipo e/ou individuais: 30%

Estes apartados de avaliación realizaranse en equipo ou de modo individual segundo as directrices que publique o profesorado na aula virtual da materia (Moovi).

É necesario aprobar os apartados 2 e 3 da avaliación para superar a materia (isto é, acadar un 5 sobre 10), tanto para Asistentes (avaliación continua) como para Non Asistentes (avaliación global). Se algún destes dous apartados non se aproban nunha oportunidade dada, a cualificación desta será o sumatorio das diferentes partes da avaliación dividido entre dous.

O alumnado que prefira optar por ser Non Asistente (avaliación global) debe cubrir o formulario habilitado na aula virtual da

materia dentro do prazo que se estableza nesta, e deberá consultar na aula virtual da materia as instrucións das tarefas a realizar dentro da sección denominada "Avaliación global: Alumnado Non Asistente". Coa lista de alumnado Non Asistente, e a partir dos 20 días unha vez comezaran as aulas da materia, o profesorado conformará equipos de traballo e publicaraos na aula virtual da materia xunto coas instrucións para a elaboración de tarefas, co fin de que cada equipo se poida organizar para realizalas. Publicada a conformación dos equipos, o alumnado implicado debe establecer o primeiro contacto entre si a través de Moovi. Unha vez se entra na aula virtual da materia, pídase arriba á dereita, na icona do globo, e ponse o nome e apelidos da persoa á que se quere escribir encima de "Buscar". A continuación pídase no nome e abaixo escríbese a mensaxe. Finalmente dáselle a "Enviar", e a partir de aí cada equipo pode establecer as canles de comunicación que desexe. Para que isto funcione é necesario que todo o alumnado estea activo en Moovi.

O alumnado que ao longo do semestre perda o dereito de avaliación continua por superar o máximo de ausencias (20% das horas da materia) debe pórse en contacto coa coordinadora tan pronto como se vexa nesta circunstancia. Neste caso, o profesorado determinará a procedencia de seren avaliado de acordo á avaliación establecida para Non Asistentes (avaliación global). De ser o caso, este alumnado será integrado nun equipo de traballo de Non Asistentes (avaliación global), sempre que sexa posible. De non ser posible, e dado que a maioría das tarefas de avaliación para Non Asistentes (avaliación global) deben realizarse en equipo e deben ser entregadas nunhas datas concretas, as tarefas grupais de avaliación obrigatoria que non se poidan entregar en equipo en primeira oportunidade, faranse en segunda oportunidade.

OBSERVACIÓNS:

- As partes da materia superadas na 1ª oportunidade non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas nese curso académico. O traballo en equipo ou individual é obrigatorio cando así se requira.
- As datas oficiais dos exames poden consultarse na páxina web da Facultade, na ruta Docencia --> Exames. A convocatoria e as instrucións para as probas da materia anunciáranse na aula virtual da materia na sección "Avaliación e cualificacións".
- En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo Social, esta guía poderá ser adaptada para atender as necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).
- O emprego de ferramentas de IA nas actividades de avaliación desta materia deberá axustarse a un uso responsable, ético e transparente, conforme ás directrices da FETS (Normativa e formularios - Facultade de Educación e Traballo Social: <https://fcce.uvigo.es/gl/o-centro/normativa-e-formularios/>) e á Normativa que estableza a UVigo.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

AAVV, **La contribución de la inmigración a la economía española,**

<https://www.defensordelpueblo.es/informe-anual/informe-anual-2019/>, Defensor del Pueblo, 2020

Antón, Concha, Aparicio, Rosa, García, Raúl, & Migallón, Jesús, **Manual de apoyo para la prevención y detección del racismo, la xenofobia y otras formas de intolerancia en las aulas (Proyecto FRIDA)**, Ministerio de Empleo y Seguridad Social, 2015

Garrote Rojas, Daniel., Arenas Catilejo, Juan. Ángel, & Jiménez-Fernández, Sara, **Las TIC como herramientas para el desarrollo de la competencia intercultural**, <https://doi.org/10.21071/edmetic.v7i2.10533>, 7(2), 166-183, EDMETIC, 2018

Oliveira Oliveira, María Esther, & Santos Rego, Miguel Anxo, **Interculturalismo en Europa: el referente de las segundas generaciones españolas en Francia**, <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=23669>, 58(216), 341-358, Revista española de pedagogía, 2025

Orcasitas Vicandi, María, Román Etxebarrieta, Gorka, & Antzaka, Alexia (Eds.), **Educación para la inclusión: reflexiones desde el multilingüismo, la interculturalidad y la tecnología**, 9788411836821, Tirant Lo Blanch, 2025

Persánch, José María & Aixelà-Cabré, Yolanda, **Introducción al dossier sobre multiculturalismo y gestión de la diversidad cultural. Multiculturalismo y gestión de la diversidad en el mundo del siglo XXI,**

<http://revistas.saber.ula.ve/index.php/procesoshistoricos/article/view/17606>, 41, 26-43, Procesos Históricos. Revista de Historia, 2022

Complementary Bibliography

Diamond, Piki, Sithole, Tawona, & Phipps, Alison M. (Eds.), **Exploring restorative intercultural practices: fire stories**, 9781836680789, Multilingual matters, 2026

Girón M., & Rubio A., **Con los brazos abiertos**, Kalandraka, 2022

Mendieta, Herberth A., Rodríguez, Alexandra Y., Díaz, Martha I., Rodríguez, Katherin J., **Implementación de círculos narrativos para el desarrollo de competencias ciudadanas e interculturales,**

<https://doi.org/10.14483/22486798.23507>, 30(2), 322-339, Enunciación, 2025

Miller Dyce, Cherrel, Wire, Jamie, Jean, Tyrone, & Hawthorne, Katrice A., **I didn't know what I didn't know: assessing an innovative teacher education certification program centering interculturalism, diversity, equity and inclusion**, <https://doi.org/10.1108/JME-12-2024-0168>, 19(2-3), 241-254, Journal for multicultural education, 2025

Rodríguez Salgado, L., & Vázquez Silva, I., **Muller Inmigrante, Lingua e Sociedade**, Galaxia, 2017

AAVV (Shonfeld, Miri et al.), **Virtual bridges: Enhancing intercultural competence among pre-service teachers through 3D and video-conferencing platforms**, <https://doi.org/10.3390/educsci15101296>, 15(10), 1296, Education Sciences, 2025

Xiao, Shijun, Chen, Hong, & Hu, Bo, **Technology-supported cross-cultural learning effectiveness: A multilevel meta-analysis**, <https://doi.org/10.1057/s41599-026-07214-y>, Advance online publication, Humanities and Social Sciences Communications, 2026

Recomendacións

Other comments

- a. É altamente recomendable a asistencia regular ás sesións presenciais. Debido a como está organizada a materia é favorable para o alumnado optar por ser Asistente.
 - b. Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).
 - c. É necesario consultar a aula virtual da materia ao menos unha vez por semana, así como ter activo o correo electrónico institucional da UVigo e usalo para as comunicacións co profesorado. Co fin de asegurar a privacidade e garantir a identidade, non se atenderán mensaxes electrónicas enviadas dende contas alleas ás da UVigo. En todo caso, as consultas faranse ao profesorado de modo presencial, ben en clase, ben presencial ou telefonicamente nas titorías, evitando abusar do e-mail.
 - d. Os traballos deberán ser entregados en tempo e forma, e polos medios que se expliciten nas as orientacións proporcionadas, así como orixinais. A detección de plaxio ou copia de traballos suporá o suspenso na convocatoria correspondente. Agás na realización de traballos coordinados entre materias, un mesmo traballo non poderá ser utilizado para varias materias a efectos de avaliación.
 - e. Dentro da lóxica do camiño cara a sociedades máis inclusivas e igualitarias, e seguindo os principios de igualdade cos que está comprometida esta universidade, recoméndase facer uso da linguaxe inclusiva (especialmente no referido á diversidade) e imparcial en canto ao xénero tanto nos traballos escritos como nas producións orais.
-

IDENTIFYING DATA**Ensino e Aprendizaxe da/s Lingua/s da Sociedade de Acollida**

Subject	Ensino e Aprendizaxe da/s Lingua/s da Sociedade de Acollida			
Code	O05M138V01103			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Optional	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación Didácticas especiais			
Coordinator	Mociño González, María Isabel			
Lecturers	Agrelo Costas, María Eulalia Mociño González, María Isabel Pato Rodríguez, Santiago Eduardo			
E-mail	imocino@uvigo.gal			
Web				
General description				

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C5	Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica
C6	Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional
C7	Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade
C8	Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe relacionado con algún dos módulos do mestrado
C10	Relacionar os contidos do mestrado coa experiencia persoal e con situacións educativas reais, mediante a utilización de narracións autobiográficas
C12	Ser capaz de emitir unha valoración crítica sobre programas, materiais e prácticas educativas e socio-educativas relacionadas coa diversidade
D2	Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
D4	Adquirir as habilidades básicas para o debate e a exposición de ideas fundamentadas

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results
Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creativa e cooperativa, e promovelos nos estudantes dende a participación e o esforzo individual	D2 D4
Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional.	C6 C7
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación	C1
Analizar e saber aplicar recursos educativos para o ensino e aprendizaxe das linguas para inmigrantes.	C2
Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica	C5 C12

Coñecer, respectar e promover a diversidade lingüística e cultural de España e de Europa	C10	D3
Adquirir as habilidades básicas da metodoloxía do ensino e aprendizaxe das linguas da sociedade de acollida.	C2	C8
Adquirir as diversas competencias comunicativas (orais e escritas) das linguas da sociedade de acollida.	C2	
Saber expresarse en español e galego con fluidez e precisión e poder facer un uso flexible do devandito idioma para fins sociais, académicos e profesionais	C8	

Contidos

Topic

1. Competencias comunicativas do colectivo de inmigrantes, nomeadamente do alumnado escolarizado.	1.1. Introducción á materia. 1.2. Avaliación do repertorio lingüístico do alumnado inmigrante.
2. O ensino e a aprendizaxe do galego e español para inmigrantes: consideracións sobre a adquisición da lingua galega e española por parte do alumnado inmigrante	2.1. Panorama xeral da inmigración en Galicia e España. 2.2. O alumnado inmigrante no sistema educativo. Medidas e liñas de actuación. 2.3. Factores que interveñen na aprendizaxe dunha lingua estranxeira. 2.4. Principios básicos na aprendizaxe da lingua galega e española para inmigrantes
3. O ensino e a aprendizaxe do galego e o español para inmigrantes: materiais e recursos didácticos en distintos soportes para a aprendizaxe da lingua galega e da lingua española.	3.1. Soporte dixital (páxinas web, blogs, multimedia...) 3.2. Soporte papel (manuais, dicionarios, cadernos...)
4. O compoñente socio-cultural.	7.1. Compoñente sociolingüístico 7.2. Cultura e civilización 7.3. Pragmática e linguas estranxeiras

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Traballo tutelado	9	30.5	39.5
Seminario	8	24	32
Cartafol/dossier	6	12	18
Lección maxistral	7	14	21
Eventos científicos	0	2	2

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Traballo tutelado	Realización de actividades prácticas sobre as condicións e dificultades na adquisición das linguas
Seminario	Deseño e proposta de intervención enfocada á aplicación de diferentes metodoloxías acaídas aos contextos multiculturais, afofondando nos contidos teóricos da materia.
Cartafol/dossier	Elaboración dun dossier no que recollan recursos para o ensino aprendizaxe das linguas da sociedade de acollida e se reflexione, de forma individual, sobre a adecuación dos recursos ás necesidades dos diferentes contextos.
Lección maxistral	Presentación teórica da materia, seguida de debate.
Eventos científicos	Asistencia e participación na actividade de módulo

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	O estudantado recibirá as orientacións pertinentes, así como as explicacións, materiais, recursos... que precise para afrontar as tarefas que se lle encomenden para esta metodoloxía.
Seminario	O estudantado recibirá as orientacións pertinentes, así como as explicacións, materiais, recursos... que precise para afrontar as tarefas que se lle encomenden para esta metodoloxía.
Cartafol/dossier	O estudantado recibirá as orientacións pertinentes, así como as explicacións, materiais, recursos... que precise para afrontar as tarefas que se lle encomenden para esta metodoloxía.
Eventos científicos	O estudantado recibirá as orientacións pertinentes, así como as explicacións, materiais, recursos... que precise para afrontar as tarefas que se lle encomenden para esta metodoloxía.

Avaliación

Description	Qualification	Training and Learning Results
Traballo tutelado Preparación de actividades, presentación e posta en común na aula	30	C1 D2 C2 D3 C5 C6
Seminario Deseño e proposta dunha intervención-acción para a aplicación de diferentes metodoloxías (gamificación, dramatización...) acaídas ás necesidades de contextos multiculturais nos que se promova o ensino-aprendizaxe das linguas da sociedade de acollida	30	C1 D2 C2 D3 C5 D4 C6 C7 C8 C10 C12
Cartafol/dossier Selección e análise crítica de recursos para o ensino-aprendizaxe de linguas, con adecuación ao contexto e ás necesidades do alumnado ao que se dirixen	30	C1 D2 C2 D3 C5 D4 C6 C7 C8 C10 C12
Eventos científicosAsistencia e participación na actividade de módulo	10	C1 D3 C2 D4 C6 C7 C10 C12

Other comments on the Evaluation

As actividades non superadas na 1ª convocatoria poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións previamente conseguidas.

O estudantado que por motivo xustifico non poida asistir a todas as sesións presenciais contará con actividades alternativas para recuperar cada unha delas. A avaliación continua require asistir polo menos ao 75% das clases.

O estudantado que non supere a materia por avaliación continua terá unha/s proba/s de avaliación, ao redor dos contidos nucleares da materia, coa data tope que marque o calendario do mestrado para os exames oficiais. Esta proba de avaliación suporá o 100% da puntuación e os seus pormenores e características serán concretadas polo profesorado ao alumnado o día da presentación da materia e cando se faga a consulta persoalmente.

Así mesmo o tipo de proba/s figurará/n en Moovi, nas respectivas materias, nunha carpeta baixo a denominación "Alumnado non asistente", na que se presentarán os detalles da/s mesma/s, concretando tamén onde terá que realizar a entrega o alumnado.

As datas dos exames oficiais poden consultarse na web do mestrado.

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT)

Coa finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse para alumnado do curso ponte garantindo, en todo caso, a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi na cal se informará das tarefas e probas de avaliación que guiarán o desenvolvemento desta materia para alumnado do curso ponte ou profesionais en exercicio.

O emprego de ferramentas de IA nas actividades de avaliación desta materia deberá axustarse a un uso responsable, ético e transparente, conforme ás directrices da FETS (Normativa e formularios "Facultade de Educación e Traballo Social") e á Normativa que establece a UVigo

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Guadamillas-Gómez, M. V., **Interculturalidad en el aula AICLE a través de los álbumes ilustrados sobre migrantes. Ocnos. Revista de Estudios sobre lectura, 19 (2), 29-41. DOI:10.18239/ocnos_2020.19.2.2255**, 2020

- Mantovani, A; Morales, R., **Juegos para un taller de teatro. Más de 200 propuestas para expresar y comunicar**, Octaedro, 2021
-
- Rodrigues Magalhães, M.H., **A Literatura para a Infância, a formação do Leitor Crítico e a Educação Intercultural. Álabe. Revista de Investigación sobre Lectura y Escritura, 23**. <https://doi.org/10.15645/Alabe2021.23.3>, 2021
-
- Complementary Bibliography**
- Alonso-Belmonte, M.I., Fernández-Agüero, M., **Enseñar competencia intercultural. en Leyre Ruiz de Zarobe y Yolanda Ruiz de Zarobe (eds.), Enseñar hoy una lengua extranjera**, Octaedro, 2019
-
- Cernadas Ríos, F. X., M. Lorenzo Moledo e M. Santos Rego, "**O profesorado de educación infantil e primaria diante da inmigración e da educación intercultural**", en **Revista Galega do Ensino, nº 71**, en <http://www.edu.xunta.gal/eduga/131/investigacion/o-profesora>, Xunta de Galicia, 2016
-
- Consello de Europa, **Marco europeo común de referencia para as linguas: aprendizaxe, ensino, avaliación**, Xunta de Galicia, 2001
-
- Montón Sales, M. J., **La integración del alumnado inmigrante en el centro escolar: orientaciones, propuestas y experiencias**, Graó, 2003
-
- Melero Abadía, P., **Métodos y enfoques en la enseñanza/aprendizaje del español como lengua extranjera**, Edelsa, 2000
-
- Gómez del Estal Villarino, M., "**La enseñanza de la gramática en el aula de español como L2 para el alumnado inmigrante**", en **I. Ballano (coord.). I Jornada sobre Lenguas, Currículum y Alumnado Inmigrante**, pp. 83-94, Deusto, 2008
-
- Martínez-León P., Ballester-Roca J. e Ibarra-Rius N., **Identidades fronterizas y pertenencias plurales: diversidad e interculturalidad a través de la educación literaria. Didáctica. Lengua y Literatura, 29, 155-172**. <https://doi.org/10.5209/DIDA.57135>, 2017
-
- Nogués Bruno, M.; Calvo Valios, V., **El libro de no ficción como vehículo intercultural y educativo: análisis de El libro de los saludos**, **Didáctica. Lengua y Literatura, 35, 43-54**, 2023
-
- Santos Rego, M. A. e Lorenzo Moledo, M., **La pedagogía intercultural o la gestión educativa de la diversidad cultural**, Octaedro, 2026
-

Recomendacións

Other comments

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

IDENTIFYING DATA**Desenvolvemento Comunitario**

Subject	Desenvolvemento Comunitario			
Code	O05M138V01104			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Optional	1	1c
Teaching language	Galego			
Department	Análise e intervención psicosocioeducativa Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinator	Aguiar Fernández, Francisco Javier			
Lecturers	Aguiar Fernández, Francisco Javier Gutierrez Manjón, Teresa de Jesús Vázquez Pérez, Raquel			
E-mail	francisco.aguiar@uvigo.gal			
Web				
General description	Unha das estratexias ou formas de intervención social para facer fronte á exclusión social é o desenvolvemento comunitario que leva implícito un proceso educativo tendente á xerar cambios de actitude e comportamento na poboación e mellorar as condicións existentes. Con tal obxecto se configurará como un sistema integral no que interveñan e se coordinen diversos ámbitos (social, educativo, sanitario, vivenda,), diferentes actores (profesionais diversos, persoas afectadas, poboación en xeral, axentes sociais, Administración) e diversas dimensións (social, educativa, laboral, política, cultural...).			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
C4	Realizar estudos sistemáticos, sobre todo os que impliquen avances de prácticas educativas, sendo capaz de difundilos con claridade a diverso tipos de audiencias.
C5	Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica
C6	Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional
C7	Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade
C9	Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos educativos formais e non formais en contextos de diversidade
D1	Utilizar as novas tecnoloxías en diferentes contextos: formativos, de investigación, de aplicación profesional, para difundir e compartir ideas, etc.
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
D5	Favorecer o traballo cooperativo, asumindo responsabilidades e aceptando a disparidade de opinións

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results
Adquirir formación teórico-práctica de carácter multidisciplinar no ámbito da diversidade colectiva.	C1
Establecer contacto directo con experiencias innovadoras relacionadas coa intervención en ámbitos colectivos.	C3
Adquirir coñecementos e destrezas axeitadas para o deseño, implementación e avaliación de experiencias de intervención sobre os grupos ea comunidade.	C2
Coñecer e adquirir compromiso profesional cós colectivos sociais en desventaxa social.	D3
Coñecer e analizar a realidade social Galega e mais as Políticas Sociais dirixidas a corrección das desigualdades	C6 C7
Adquirir compromiso ético no desenvolvemento da profesión, especialmente no referido ao apoio dos colectivos e sectores sociais discriminados e menos favorecidos	C9

Familiarizarse con publicacións orientadas a diversidade, avalianado criticamente os seus contidos	C9	
Adquirir instrumentos conceptuais e metodolóxicos que faciliten a intervención sobre a diversidade do ámbito colectivo.	C2	
Adquirir habilidades básicas no deseño, implementación e avaliación de programas dirixidos a diversidade.	C2	
Adquirir instrumentos conceptuais e metodolóxicos que faciliten a análise e máis a reflexión sobre as prácticas profesionais	C3	
Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica	C5	
Adquirir conductas de respecto e axuda. ser sensibles a todo tipo de diversidade.	C9	D3 D5
Empregar novas tecnoloxías nos diferentes contextos comunitarios	C2	D1
Adquirir un repertorio de coñecementos e destrezas que posibiliten realizar investigacións sinxelas en campos ou áreas sociais	C4	

Contidos

Topic

<p>SESIÓN 1: - A INTERVENCIÓN COLECTIVA: DO INDIVIDUAL O GRUPAL</p>	<p>- Concepto de intervención colectiva: Do individual ó grupal - A creación dun grupo socioterapéutico/socioeducativo/ou de acción.</p>
<p>SESIÓN 2: -INTRODUCCIÓN Á INTERVENCIÓN COMUNITARIA</p>	<p>- Elementos, actores e grupos promotores - O diagnóstico da comunidade</p>
<p>SESIÓN 3: UNHA EXPERIENCIA DE DESENVOLVEMENTO COMUNITARIO</p>	<p>Saída de estudos: Experiencia práctica do noso entorno social</p>
<p>SESIÓN 4: METODOLOXIA DA INTERVENCIÓN COMUNITARIA</p>	<p>- Deseño, proceso e avaliación da intervención comunitaria</p>
<p>SESIÓN 5: -INFANCIA EN SITUACIÓN DE DESPROTECCIÓN SOCIAL</p>	<p>- O proceso de valoración e intervención en desprotección infantil - Do maltrato ó bo trato ós nenos, nenas e ós adolescentes. - Manual de boas prácticas en protección infantil. - Recursos de protección ó menor. Campaña un de cada cinco de prevención da violencia sexual contra a infancia</p>
<p>SESION 6: INTERVIR COA COMUNIDADE DENDE A ESCOLA</p>	<p>Comunidades de aprendizaxe. Comunidades sostibles. Aprendizaxe-servizo. Boas prácticas</p>

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Actividades introductorias	2	0	2
Lección maxistral	5	10	15
Traballo tutelado	13	24.5	37.5
Seminario	5	5	10
Saídas de estudo	4	4	8
Traballo tutelado	0	30	30
Estudo de casos	0	5	5

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Seminario	Participación de profesionais expertos, alleos ao mestrado, en formato de mesa redonda, con posterior análise da temática específica obxecto do seminario
Saídas de estudo	Saída para coñecer directamente experiencias innovadoras de carácter socio-comunitario
Traballo tutelado	O estudante, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción etc.
Estudo de casos	

Atención personalizada

Methodologies Description

Traballo tutelado	As alumnas e alumnos serán titorizados individual e grupalmente en aula e despacho das profesoras en tódolos traballos que se propoñan
Seminario	Os seminarios da materia serán programados e titorizados polas docentes

Avaliación

Description	Qualification	Training and Learning Results
Traballo tutelado Asistencia e participación nas actividades de aula	40	C1 D1 C2 D3 C3 D5 C4 C5 C6 C7 C9
Seminario Participación activa, autónoma e recíproca na profundización dos temas propostos	10	C1 D1 C2 D3 C3 D5 C4 C5 C6 C7 C9
Saídas de estudo Realización da saída ou mesa de experiencias comunitarias e posterior reflexión sobre a mesma.	10	C1 D1 C2 D3 C3 D5 C4 C5 C6 C7 C9
Traballo tutelado Traballo realizado en grupos (3 ou 4 persoas). Realización de análise dunha comunidade, detección e priorización de problemáticas e proposta de proxecto comunitario de carácter socio-educativo, baixo a orientación das/os docentes. Requiritase un uso responsable e xustificado da IA, así como unha autoavaliación tendente a comprobar a participación dos distintos membros neste traballo. O traballo dará orixe a un podcast ou presentación en video (aproximadamente 10-15 minutos) sobre a súa aplicabilidade e posible impacto na institución ou territorio escollido).	30	C1 D1 C2 D3 C3 D5 C4 C5 C6 C7 C9
Estudo de casos Resolución suposto practico sobre detección situación de risco/desprotección.	10	C1 D1 C3 D3 C4 C5

Other comments on the Evaluation

- As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas nese curso académico.

- As actividades non superadas na 1ª convocatoria poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións nas probas/actividades superadas. O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha/s proba/s de avaliación, ao redor dos contidos nucleares da materia, coa data tope que marque o calendario do mestrado para os exames oficiais. Esta proba de avaliación suporá o 100% da puntuación e os seus pormenores e características serán concretadas polo profesorado ao alumnado o día da presentación da materia e cando se faga a consulta persoalmente. Asimesmo o tipo de proba/s figurará/n en Moovi, nas respectivas materias, nunha carpeta baixo a denominación Alumnado non asistente , na que se presentarán os detalles da/s mesma/s, concretando tamén onde terá que realizar a entrega o estudantado. As datas dos exames oficial poden consultarse na web do mestrado:

<http://www.masterdiversidade.com/index.php>. También podéis consultar no seguinte enlace a Memoria Verfica desde título na que atoparedes a ficha da vosa materia. <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/seguimento/mdiversidade/>

- En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT)

- Para as materias que forman parte do curso ponte, debería incluírse unha referencia específica para ter en consideración a especificidade e experiencia profesional deste colectivo: □Coo finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse para alumnado do curso ponte garantindo, en todo caso, a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Abrírase un cartafol específico na plataforma Moovi na cal se informará das tarefas e probas de avaliación que guiarán o desenvolvemento desta materia para alumnado do curso ponte ou profesionais en exercicio□.

Recomendacións:

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

O emprego de ferramentas de IA nas actividades de avaliación desta materia deberá axustarse a un uso responsable, ético e transparente, conforme ás directrices da FETS (Normativa e formularios □ Facultade de Educación e Traballo Social) e á Normativa que estableza a UVigo".

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Ballenato, G. (2005), **Trabajo en equipo: Dinámica y participación en los grupos**, Madrid: Pirámide,

Fuentes, P. (2000), **Técnicas de trabajo individual y de grupo**, Madrid: Pirámide,

Gil, F. (2007), **Prácticas de la psicología de los grupos**, Madrid:Pirámide,

Sánchez, A.(1991), **Psicología comunitaria. Bases conceptuales y operativas**, Barcelona:PPU,

Sánchez, A. (1993), **Programas de prevención e Intervención Comunitaria**, Barcelona:PPU,

Complementary Bibliography

Elkain, M. (1995), **Las prácticas de la terapia de red**, Barcelona: Gedisa,

Nogueiras, L.M.(1996), **La práctica y teoría del desarrollo Comunitario**, Madrid:Narcea,

Recomendacións

IDENTIFYING DATA**Compensación das Desigualdades na Educación**

Subject	Compensación das Desigualdades na Educación			
Code	O05M138V01105			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinator	González Rodríguez, Rubén			
Lecturers	García Vázquez, María Yolanda González Rodríguez, Rubén Pérez Martín, Sabela			
E-mail	rubgonzalez@uvigo.es			
Web	http://http://masterdiversidade.webs.uvigo.es/gl/			
General description	<p>A presente materia vaixe a centrar nas compensacións das desigualdades na educación dende unha perspectiva multidisciplinar e dende diferentes vertentes (marco legal, exemplos de proxectos, interculturalidade, redución de estereotipos e prexuízos e aprendizaxe cooperativa). No mantemento e reprodución das desigualdades sociais inflúen, entre outros aspectos, as creencias estereotipadas, actitudes, prexuízos e representacións sociais respecto a distintos grupos (e por engadido, ás persoas que os integran), froito dun proceso de categorización social. Neste senso, a educación pode e debe funcionar como un instrumento de redución de estereotipos e prexuízos fronte a desigualdades sociais ou económicas. Propóñense distintas estratexias para conseguir ese obxectivo, facendo especial fincapé na aprendizaxe colaborativa-cooperativa en grupo, a través de diversas modalidades, como unha ferramenta eficaz neste campo.</p>			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
A2	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos relacionados coa diversidade e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B1	Adquirir unha formación teórica de carácter multidisciplinar e comprender os fundamentos teóricos-prácticos relacionados cos ámbitos de diversidade, con énfase nas necesidades educativas especiais, interculturalismo, compensación de desigualdades, sexo/xénero e educación de persoas adultas.
B4	Favorecer a adquisición dos coñecementos e destrezas idóneas para o deseño, posta en práctica e avaliación de propostas de intervención no ámbito da diversidade, ofrecendo novas iniciativas na resolución dos problemas.
B5	Adquirir un compromiso ético no desenvolvemento da profesión, nomeadamente no referido ao apoio dos colectivos e sectores sociais discriminados e menos favorecidos.
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
C5	Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica
C6	Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional
C7	Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade
C10	Relacionar os contidos do mestrado coa experiencia persoal e con situacións educativas reais, mediante a utilización de narracións autobiográficas
C13	Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
D5	Favorecer o traballo cooperativo, asumindo responsabilidades e aceptando a disparidade de opinións

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results
------------------------------------	-------------------------------

-Delimita o ámbito de actuación da educación compensatoria e os recursos comunitarios dispoñibles para ese efecto.	A2	B1	C3	D3
-Sabe analizar situacións de desvantaxe sociocultural de determinadas minorías.		B4	C5	D5
-Sabe planificar condicións de educación compensatoria e educación preventiva a partir de plans, programas, proxectos e casos expostos.		B5	C6	
-É capaz de relacionar os contidos do máster asimilados na materia coa experiencia persoal e con situacións educativas reais.			C7	
-Sabe deseñar estratexias de aprendizaxe cooperativa en grupo como instrumento para reducir estereotipos, prexuízos e como medio para compensar desigualdades sociais que existan no ámbito educativo.			C10	
			C13	

Contidos

Topic

-A educación compensatoria	-A educación compensatoria: marco legal e contextualización e experiencias.
-Educación compensatoria e minoría xitana	-Condicións da educación compensatoria na minoría xitana. Educación preventiva.
-Redución de estereotipos e prexuízos na educación compensatoria a través da aprendizaxe cooperativa	-A categorización social e redución de estereotipos e prejuicios no ámbito da educación compensatoria. Técnicas. -A aprendizaxe cooperativa en grupo como ferramenta de intervención na compensación de desigualdades en educación. Métodos de intervención.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Actividades introductorias	1	0	1
Lección maxistral	10	0	10
Estudo de casos	8	24	32
Traballo tutelado	1	64.5	65.5
Eventos científicos	4	0	4

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto co alumnado da materia, a presentarlle coas finalidades seguintes: transmitir os obxectivos que se perseguen; detallar os contidos que se traballarán; explicar a metodoloxía que se utilizará; finalmente, enumerar e aclarar os criterios de avaliación.
Lección maxistral	Exposición por parte do/ profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo/a estudante. Asistencia e participación do/a estudante.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Traballo tutelado	O/a estudante desenvolve exercicios na aula baixo as directrices e supervisión do/a profesor/a. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do/a estudante.
Eventos científicos	Participación en actividades (de módulo) relacionadas con algún tema tratado na materia.

Atención personalizada

Methodologies Description

Traballo tutelado	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación.
-------------------	---

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results			
Lección maxistral	Asistencia ás exposicións dos docentes e participación nos debates de aula.	25	A2	B1	C3	D3
				B4	C5	D5
				B5	C6	
					C7	
					C10	
					C13	

Estudo de casos	Resolución de casos e supostos prácticos, realizados en grupo dentro da aula.	30	A2	B1 B4 B5	C3 C5 C6 C7 C10 C13	D3 D5
Traballo tutelado	Realización dun traballo, individual, tutelado por un/unha docente.	35	A2	B1 B4 B5	C3 C5 C6 C7 C10 C13	D3 D5
Eventos científicos	Participación nunha actividade (de módulo) relacionada coa materia.	10			C3 C7 C13	

Other comments on the Evaluation

Para superar a materia cómpre alcanzar o 50% da puntuación nas seguintes metodoloxías de avaliación docente (lección maxistral; estudo de casos; e traballo tutelado).

Para optar ao sistema de avaliación continua o alumnado deberá asistir, polo menos, a 4 das 6 sesións previstas para esta materia.

As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non será obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas nese curso académico.

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá que realizar unha avaliación global mediante unha/s proba/s, ao redor dos contidos nucleares da materia, coa data tope que marque o calendario do mestrado para os exames oficiais.

Coa finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse para educadores/traballadores en exercicio que acrediten un horario incompatible coas clases presenciais; en todo caso, garantindo a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Para estes casos, abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi no cal se informará das tarefas e probas de avaliación que guiarán o desenvolvemento desta materia para este alumnado.

O emprego de ferramentas de IA nas actividades de avaliación desta materia deberá axustarse a un uso responsable, ético e transparente, conforme ás directrices da FETS (Normativa e formularios □ Facultade de Educación e Traballo Social) e á Normativa que establece a UVigo.

Alumnado con necesidades específicas:

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo Social, esta guía poderá ser adaptada para atender as necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).

Datos oficiais dos exames:

As datas oficiais de exames poden consultarse na web do máster no espazo "exames".

<http://masterdiversidade.webs.uvigo.es/gl/docencia/exames/>

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Rubio, M. J., Martín, A. M., y Cabrerizo, J., **Recursos para atender la diversidad en contextos educativos**, UNED, 2020

Aguar, N., y Breto, C., **La escuela: un lugar para aprender a vivir. Experiencias de trabajo cooperativo en el aula.**, Editorial, 2007

Centro de investigación y documentación educativa, **Sociedade desigual, ¿educación desigual?: sobre las desigualdades en el sistema educativo español.**, Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Subdi, 2008

Blázquez, M., **El aprendizaje cooperativo: juntos aprendemos mejor.**, Vivelibro, 2014

Garrido, J., **Programación de actividades para Educación especial**, 14th ed., CEPE, 2017

Furrer, S., **Comprendiendo la amenaza del estereotipo: definición, variables mediadoras y moderadoras, consecuencias y propuestas de intervención**, 2, Reidocea, 2013

Complementary Bibliography

Woolfolk, A., **Psicología educativa**, 12th ed., Pearson, 2014

- Kowalski, R. M., Giumetti, G., Schroeder, A. N., y Lattanner, M. R., **Bullying in the Digital Age: A Critical Review and Meta-Analysis of Cyberbullying Research Among Youth**, 140(4), Psychological bulletin, 2014
-
- Carrasco, S., Villà, R., y Ponferrada, M., **Resistencias institucionales ante la mediación escolar. Una exploración en los escenarios en conflicto**, 25(1), Revista de antropología social, 2016
-
- Galindo, E. I., y Sanahuja, A., **Mediación escolar en educación secundaria: coordinación desde el departamento de orientación**, 87, Quaderns Digitals, 2018
-
- Munné, M., y Mac-Cragh, P., **Los 10 principios de la cultura de la mediación**, Grao, 2006
-
- Moral, M.V., y Ovejero, A., **Identidades y contradicciones de la escuela en las condiciones posmodernas de la sociedad global.**, Biblioteca Nueva, 2001
-
- Papalia, D. E. y Martorell, G. A., **Desarrollo Humano**, McGrawHill, 2017
-

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Interculturalismo en Entornos Socio-educativos/O05M138V01101

Interculturalismo en Contextos Escolares/O05M138V01102

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Desenvolvemento Comunitario/O05M138V01104

Other comments

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas con base en materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

IDENTIFYING DATA**Calidade de Vida para as Persoas Maiores**

Subject	Calidade de Vida para as Persoas Maiores			
Code	O05M138V01106			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Optional	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Análise e intervención psicosocioeducativa Didácticas especiais			
Coordinator	Dapia Conde, María Dolores			
Lecturers	Dapia Conde, María Dolores Failde Garrido, José María Táboas País, María Inés			
E-mail	ddapia@uvigo.es			
Web				
General description	Nesta materia, a través de tres percepción diferentes, ocio, actividade física e realidade sociosanitaria perséguese dar unha formación xenérica, mellorar a acción profesional con este sector, así como abrir novos horizontes de intervención.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
A1	Posuír e comprender coñecementos relacionados co ámbito da diversidade que aporten unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
A3	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades.
A4	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe autodirixido ou autónomo que lles permitan continuar estudando ao longo da súa vida.
B2	Coñecer e analizar as situacións reais de diversidade que se poden ver reflectidas nos contextos educativos, tanto formais como non formais, empregando procesos sistemáticos de indagación.
B4	Favorecer a adquisición dos coñecementos e destrezas idóneas para o deseño, posta en práctica e avaliación de propostas de intervención no ámbito da diversidade, ofrecendo novas iniciativas na resolución dos problemas.
B5	Adquirir un compromiso ético no desenvolvemento da profesión, nomeadamente no referido ao apoio dos colectivos e sectores sociais discriminados e menos favorecidos.
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de decibir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
C7	Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade
C8	Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe relacionado con algún dos módulos do mestrado
C9	Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos educativos formais e non formais en contextos de diversidade
C12	Ser capaz de emitir unha valoración crítica sobre programas, materiais e prácticas educativas e socio-educativas relacionadas coa diversidade
D2	Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
D4	Adquirir as habilidades básicas para o debate e a exposición de ideas fundamentadas
D5	Favorecer o traballo cooperativo, asumindo responsabilidades e aceptando a disparidade de opinións

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results			
	A1	B2	C1	D2
Aprender as técnicas de desenvolvemento de actividades de intervención no envelhecimento normal e na presenza de patoloxías xeriatricas	A3	B4	C2	D3
	A4		C3	D4
			C7	D5
			C8	
			C12	
Identificar e valorar os recursos de ocio para as persoas maiores (atendendo aos distintos contextos)	A1	B2	C1	D2
	A3	B4	C2	D3
	A4	B5	C3	D4
			C7	D5
			C8	
Despoñer de datos, informes e recursos que definen as necesidades e demandas das Persoas Maiores			C9	
			C12	
	A1	B2	C1	
	A3	B4	C7	
	A4	B5	C9	

Contidos

Topic	
O exercicio físico e ó proceso de envellecer.	Conceptos e metodoloxías de aplicación.
Os programas de actividade física para maiores.	Concepto, tipos de programas e metodoloxías.
Mitos e estereotipos sociodemográficos na velez.	Análise xeral da problemática.
Avellentamento normal e patolóxico.	Conceptos, clasificacións e análise.
Necesidades e demandas na velez satisfactoria.	Estudio das necesidades e demandas.
Ámbitos da intervención sociosanitaria xeriatrica.	Conceptos e metodoloxías de aplicación.
Técnicas e ferramentas para a avaliación xerontolóxica.	Conceptos e metodoloxías de aplicación.
Programas de intervención especializada.	Concepto, tipos de programas e metodoloxías.
Intervención nas demencias.	Aplicación de metodoloxías.
Intervención e atención os síndromes xeriatricos.	Conceptos e metodoloxías de aplicación.
Educación ó longo da vida: Posibilidades da educación non formal na atención ás persoas maiores.	Conceptos, estudio de posibilidades, tipos de programas e metodoloxías.
Ocio e calidade de vida.	Conceptos e análise xeral da problemática.
Avellentamento activo.	Concepto e implicacións

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	10	20	30
Saídas de estudo	4	10	14
Traballo tutelado	1	40	41
Resolución de problemas	9	18.5	27.5

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte dos docentes dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Saídas de estudo	Inclúe tanto as salidas incluídas como traballo de módulo, así como as saídas dentro da materia ou visitas de profesionais á aula.
Traballo tutelado	O/A estudante, de xeito individual, deseñará unha proposta de intervención dirixido a persoas maiores relacionado con algunha(s) das temáticas abordadas na materia nas clases teóricas.
Resolución de problemas	O/A estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesorado. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	A atención ao alumnado farase a través da plataforma MOOVI, por correo electrónico, telefonicamente e na propia aula. O alumnado poderá consultar directamente calquera tipo de dúbida nos horarios de tutoría que os profesores teñen no seu despacho.

Saídas de estudo	A atención ao alumnado farase a través da plataforma MOOVI, por correo electrónico, telefonicamente e na propia aula. O alumnado poderá consultar directamente calquera tipo de dúbida nos horarios de titoría que os profesores teñen no seu despacho.
Resolución de problemas	A atención ao alumnado farase a través da plataforma MOOVI, por correo electrónico, telefonicamente e na propia aula. O alumnado poderá consultar directamente calquera tipo de dúbida nos horarios de titoría que os profesores teñen no seu despacho.

Avaliación						
	Description	Qualification	Training and Learning Results			
Saídas de estudo	Valoración dos traballos realizados	25	A1 A3 A4	B2 B4 B5	C1 C2 C3 C7 C9 C12	D2 D3 D4 D5
Traballo tutelado	Valoración dos traballos	35	A1 A3 A4	B2 B4 B5	C1 C2 C3 C7 C8 C9 C12	D2 D3 D4 D5
Resolución de problemas	Actividades de aula	40	A1 A3 A4	B2 B4 B5	C1 C2 C3 C7 C8 C9 C12	D2 D3 D4 D5

Other comments on the Evaluation

Outros comentarios e avaliación de Xullo

AVALIACIÓN CONTINUA

Alumnado que se acolla a modalidade de **avaliación continua** debe ter unha asistencia do 80%. A avaliación continua segue os criterios da guía docente.

AVALIACIÓN GLOBAL

O alumnado que non cumpra o criterio de asistencia (80%) ten que ir a **avaliación global**, que consistirá unha proba de avaliación sobre os contidos nucleares da materia (55%), un traballo individual similar ao presentado polo alumnado asistente (35%) e o traballo de módulo (10%). A data da proba terá lugar na data e horario oficiais aprobados e publicados pola Facultade. As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo "datas exames".

As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de **avaliación na 2ª**, considerándose, polo tanto, como aprobadas neste curso académico. Así, as actividades non superadas poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións nas probas/actividades superadas.

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).

"O emprego de ferramentas de IA nas actividades de avaliación desta materia deberá axustarse a un uso responsable, ético e transparente, conforme ás directrices da FETS (Normativa e formularios □ Facultade de Educación e Traballo Social) e á Normativa que establece a UVigo".

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Garatachea, N., **Actividad física y envejecimiento**, Wanceulen, 2010

AAVV, **Nuevas Miradas sobre el envejecimiento**, IMSERSO, 2009

Soler, A, **Practicar ejercicio físico en la vejez**, Inde, 2009

Fernández-Ballesteros, R.; Zamarrón, M.D. y Maciá, A., **Calidad de vida en la vejez en distintos contextos**, Instituto Nacional de Servicios Sociales., 1996

Puig, J.M. y Trilla, J., **La Pedagogía del ocio**, Laertes, 1996

Recomendacións

Other comments

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

IDENTIFYING DATA**Educación de Adultos**

Subject	Educación de Adultos			
Code	O05M138V01107			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Galego			
Department	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinator	Ricoy Lorenzo, María Carmen			
Lecturers	Ricoy Lorenzo, María Carmen Sánchez Martínez, María Cristina			
E-mail	cricoy@uvigo.es			
Web	http://http://www.masterdiversidade.com/index.php			
General description	<p>O Módulo 4, Procesos formativos en persoas adultas, está integrado pola materia de: Educación de adultos e Calidade de vida para as persoas maiores.</p> <p>Os contidos da materia, Educación de Adultos, xiran ao redor do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deseño de programas e metodoloxías de ensino-aprendizaxe para adultos - Os programas universitarios para maiores - Ageismo: actitudes, prexuízos e estereotipos cara as persoas maiores. <p>Esta materia permite adquirir unha formación teórico multidisciplinar e comprender os fundamentos teórico-prácticos relacionados coa educación de persoas adultas, coñecendo e analizando situacións reais tanto en contextos educativos formais como non formais e establecendo contacto directo con experiencias, así mesmo favorece a adquisición de coñecementos e destrezas axeitados para o deseño e posta en práctica de proposta de intervención no ámbito da educación de persoas adultas.</p>			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
A1	Posuír e comprender coñecementos relacionados co ámbito da diversidade que aporten unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
A3	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades.
A4	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe autodirixido ou autónomo que lles permitan continuar estudando ao longo da súa vida.
B2	Coñecer e analizar as situacións reais de diversidade que se poden ver reflectidas nos contextos educativos, tanto formais como non formais, empregando procesos sistemáticos de indagación.
B3	Establecer contacto directo con experiencias innovadoras relacionadas coa diversidade, valorando o seu interese e as posibilidades de ser transferidas a outros contextos profesionais semellantes, así como de ser aplicables a situacións novas e emerxentes.
B4	Favorecer a adquisición dos coñecementos e destrezas idóneas para o deseño, posta en práctica e avaliación de propostas de intervención no ámbito da diversidade, ofrecendo novas iniciativas na resolución dos problemas.
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C7	Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade
C9	Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos educativos formais e non formais en contextos de diversidade
C12	Ser capaz de emitir unha valoración crítica sobre programas, materiais e prácticas educativas e socio-educativas relacionadas coa diversidade
D1	Utilizar as novas tecnoloxías en diferentes contextos: formativos, de investigación, de aplicación profesional, para difundir e compartir ideas, etc.
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
D4	Adquirir as habilidades básicas para o debate e a exposición de ideas fundamentadas
D5	Favorecer o traballo cooperativo, asumindo responsabilidades e aceptando a disparidade de opinións

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results
------------------------------------	-------------------------------

Analizar perfis profesionais actuais e emerxentes relacionados coa educación de persoas adultas.	A4	B4	C7 C9	D3
Identificar os servizos socio-comunitarios e as súas actividades profesionais que poden servir de apoio a institución escolar no relativo a educación de persoas adultas.	A3	B2	C2 C12	D1 D5
Adquirir un compromiso ético no desenvolvemento da intervención profesional coas persoas maiores, evitando actitudes paternalistas e prexuízos.	A1	B3	C9 C12	D1
Analizar e valorar as propostas curriculares da administración e/ou de outras alternativas con apertura e flexibilidade.	A1 A3	B2	C2 C7	D4 D5

Contidos

Topic	
Aproximacións teóricas ao envellecemento	Conceptos introdutorios e definicións básicas relacionadas co «viejismo» ou «ageism». Ageism positivo e negativo. Causas e consecuencia do Ageism: individuais, sociais e culturais. Avaliación do ageism. Liñas de intervención para fomentar o respecto a diversidade, para incrementar a autoestima e o «empowerment» das persoas maiores.
Características da formación de persoas adultas.	Peculiaridades e condicionantes da aprendizaxe das persoas adultas: horarios, características biolóxico-psicolóxicas, sociais, laborais, etc. Construción do coñecemento nas persoas maiores.
Programas de formación regrada e non regrada para persoas adultas na contorna non universitaria.	Deseño e desenvolvemento de programas para persoas adultas. Estratexias e recursos de ensino-aprendizaxe con persoas adultas.
Os programas universitarios para persoas maiores.	A situación europea e española. Proxección social, asociacionismo, voluntariado e relacións interxeracionais. As Aulas de Formación Aberta: O Programa para persoas maiores da Universidade de Vigo.
A aprendizaxe ao longo da vida.	Necesidades e expectativas formativas das persoas adultas e maiores.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	8	28	36
Estudo de casos	2	10	12
Traballo tutelado	7	35	42
Resolución de problemas	5	10	15
Seminario	4	1.5	5.5

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	O profesorado exporá oralmente os contidos centrais da materia apoiándose en recursos didácticos e incorporará estratexia que promovan a participación do alumnado, atendendo tamen a resolución das diferentes dúbidas.
Estudo de casos	Análise de situacións, que se lle presentarán ao alumnado coa finalidade de reflexionar, contrastar datos e buscar posibles alternativas para melloralas.
Traballo tutelado	Para poñer en contacto o alumnado coa teoría e experiencias sobre formación de persoas adultas para promover o desenvolvemento de traballos, que titorizará en pequeno grupo o profesorado.
Resolución de problemas	Actividade na que se resolverán diferentes cuestións relacionadas coa materia. O alumno/a aplicará procedementos de transformación da información e a interpretación da información. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	O profesorado ofrecerá apoio ao alumnado para a realización de pequenos traballos/actividades fundamentalmente de aula, orientarao e resolveralle dúbidas.
Resolución de problemas	O profesorado apoiará ao alumnado principalmente na realización das actividades de aula, resolverá dúbidas, etc.

Avaliación

Description		Qualification	Training	Learning Results		
Estudo de casos	Valorarase a actitude e implicación do alumnado sobre a situación obxecto de análise.	10	A4	B2 B3	C12	D4
Traballo tutelado	Valorarase a actitude e implicación do alumnado no proceso de realización de diversos traballos, así coma polo resultado acadado.	40	A1 A3	B4	C2 C7 C9	D1 D5
Resolución de problemas	Valorarase a implicación e participación do alumnado no desenvolvemento de actividades de aula.	30	A3	B2		D1 D3 D4
Seminario	Valorarase a implicación, participación e traballo realizado polo alumnado no seminario.	20	A4	B4	C2 C12	D4 D5

Other comments on the Evaluation

Para a **avaliación continua** levaranse a cabo as probas e ponderación sinalada anteriormente. Para acollerse ao sistema de avaliación continua será necesaria a asistencia ao 75% das horas de docencia presencial (mínimo 4 sesións).

AVALIACIÓN PARA ALUMNADO NON ASISTENTE OU QUE NON SUPERE A MATERIA POR AVALIACIÓN CONTINUA (avaliación global)

O estudantado que non asista polo menos ao 75% da docencia presencial deberá acollerse ao sistema de avaliación global/final, así coma calquera alumnado que non supere a materia por avaliación continua. Neste sentido o estudantado deberá realizar un exame escrito que recolla os contidos fundamentais da materia, cunha valoración de ata 7/10 puntos (sendo necesario acadar un mínimo de 3,5/7 pts para computalos cos obtidos no traballo). Terá que contactar para levar a cabo un traballo que concretará e orientará o profesorado, cunha valoración de ata 3/10 puntos (sendo necesario acadar un mínimo de 1,5/3 pts para computalos cos obtidos no exame). O traballo deberá ser entregado en moeda polo menos unha semana antes da data oficial do exame, para unha vez realizada dita entrega se desenvolva o exame. Para superar a materia a avaliación final é obrigatorio ter presentado, tanto o traballo, coma acudir ao exame nas datas sinaladas para cada parte e obter, alomenos, a mínima puntuación anteriormente sinalada. A data do exame será a oficial e figurará en internet na páxina oficial do título. De non acadar a mínima puntuación nalgunha parte (traballo ou exame) na Acta académica figurará a cualificación resultante da suma de ambas puntuacións, que se dividirá entre 2.

As condicións e probas que conforman a avaliación global/final estarán ao dispor do alumnado en MOOVI nun cartafol específico denominado "Avaliación para alumnado non asistente".

O lugar de publicación das cualificacións e de revisión será a Plataforma utilizada para teledocencia nesta materia.

As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas neste curso académico.

OUTRAS OBSERVACIÓNS

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).

O emprego de ferramentas de IA nas actividades de avaliación desta materia deberá axustarse a un uso responsable, ético e transparente, conforme ás directrices da FETS (Normativa e formularios □ Facultade de Educación e Traballo Social) e á Normativa que establece a UVigo

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

De Juanas-Oliva, J. & Rodríguez-Bravo, A. E., **Educación de personas adultas y mayores**, UNED, 2019

García Mínguez, J., **La educación en personas mayores: Ensayo de nuevos caminos.**, Narcea, 2023

Hidalgo, J., De la Blanca, S. & Risueño, J. J., **La innovación educativa en la educación de adultos como mejora del proceso de enseñanza-aprendizaje**, Escuela Abierta, 14, 83-10, 2011

Ibarra, N. & Jardón, P., **Educación de jóvenes y adultos. Investigaciones, experiencias internacionales y buenas prácticas en la formación permanente**, Ostaedro, 2017

Jiménez Frías, R., **Educación de personas adultas en el marco del aprendizaje a lo largo de la vida**, UNED, 2009

Complementary Bibliography

Agencia Ejecutiva en el ámbito Educativo, Audiovisual y Cultural, **La educación formal de adultos en Europa: políticas y prácticas**, Ministerio de Educación, 2011

Recomendacións

Other comments

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

Recoméndase participar na marcha da clase e nas actividades/traballos propostos polo profesorado para desenvolver a aprendizaxe e poder superar a materia a través da avaliación continua.

IDENTIFYING DATA				
Gender and Education				
Subject	Gender and Education			
Code	O05M138V01109			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar en la Diversidad en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1st	1st
Teaching language	Spanish Galician			
Department				
Coordinator	Rodríguez Castro, Yolanda			
Lecturers	Fernández Villarino, María de los Ángeles Martínez Román, Rosana Rodríguez Castro, Yolanda			
E-mail	yrcastro@uvigo.es			
Web				
General description	This subject propose show the *transversalidad of the gender in the education, in his different slopes and sportive options, academic and professional.			

Training and Learning Results	
Code	
A5	(*)Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B1	(*)Adquirir unha formación teórica de carácter multidisciplinar e comprender os fundamentos teóricos-prácticos relacionados cos ámbitos de diversidade, con énfase nas necesidades educativas especiais, interculturalismo, compensación de desigualdades, sexo/xénero e educación de persoas adultas.
B2	(*)Coñecer e analizar as situacións reais de diversidade que se poden ver reflectidas nos contextos educativos, tanto formais como non formais, empregando procesos sistemáticos de indagación.
C2	(*)Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
D1	(*)Utilizar as novas tecnoloxías en diferentes contextos: formativos, de investigación, de aplicación profesional, para difundir e compartir ideas, etc.

Expected results from this subject				
Expected results from this subject	Training and Learning Results			
Identify models, technical, resources and instruments for the intervention *orientadora and educational with perspective of gender.	A5	B1 B2	C2	D1

Contents	
Topic	
1. Education and schooling of the woman from the historical perspective	1.1.Key concepts related with the equality of opportunities. 1.2. The stereotypes of gender: evolution, models and types (descriptive stereotypes and *prescriptivos) 1.3. The new theories of the *sexismo modern and his materialisation in new forms of violence: on-line vs. on-line. 1.4. Of the separation of the sexes to the coeducation: analysis of the current reality in the educational system.
2.- Academic orientation, professional and labour with perspective of gender	2.1. The access of the women to education, the training and to the employment. 2.2. The approach of gender in the orientation: concepts of work and employment. Sexual division of the work. Vertical segregation and horizontal. Segmentation and broken in the education and the employment. Multiple discrimination. Measures of positive action. Plans of equality 2.3. The action coselling with perspective of gender: strategies, technical and resources

3. The diversity in the sportive practice in function of the gender. Strategies and programs of intervention in the school field.

3.1. Vision from the social reality.
3.2. Strategies and programs of intervention from the formal education in the classroom of physical education.
3.3. Strategies and programs of intervention from the experiences in training of professors of physical education.

Planning

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lecturing	15.5	0	15.5
Mentored work	0	34	34
Case studies	3	0	3
Autonomous problem solving	0	31	31
Laboratory practical	8	0	8
Essay	0	6	6
Case studies	5	5	10
Essay	0	5	5

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies

	Description
Lecturing	Exhibition by part of the professors of the subjects object of the matter.
Mentored work	Documents proposed by the professors and elaborated by the students about practical theoretical/appearances of the matter, of extension limited.
Case studies	Resolution of practical cases presented in the face-to-face sessions
Autonomous problem solving	Analysis of strategies and of resources proposed by the professors
Laboratory practical	Execution of tasks of practical character by part of the students and with orientation of the *profesorado. Will have face-to-face character

Personalized assistance

Methodologies Description

Mentored work	The resolution of doubts and the follow-up of the works supervision, will do of way no face-to-face, through the virtual campus Moovi. During the month of teaching will be able to request , with previous appointment, *tutories on-line or face-to-face with the educational of the matter.
---------------	--

Assessment

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Mentored work	Realization of work grupal that will consist in: selection of an educational material (form, audiovisual, digital) thought to work with perspective of gender in the Training of the *Profesorado, the Compulsory Education (matter of Physical Education) or in the Professional Orientation, and issue a report based and detailed about his elder or lower validity, applying the theories of gender and the valid legislation in matter of equality. Besides in function of the previous report, *repensar said material and do other proposals of application in other formal educational contexts and/or no formal (sportive practice) and in other fields of the orientation (labour orientation) in distinct contexts partner-community	60	A5 C2 D1
Case studies	Realisation of activities proposed in the classroom by each professor.	40	B1 B2

Other comments on the Evaluation

Those students who do not attend at least 4 SESSIONS of face-to-face teaching will be subject to the final evaluation system. The conditions and tests that make up the final evaluation will be available to students in the OCVI in a specific portfolio called [Evaluation for non-attending students]. Students who, due to different circumstances justified by documents, do not reach the attendance corresponding to the classroom activities will have to carry out the following activities: Reading and analysis of the documents proposed by the teachers about the subject of the subject. It will be able to reach up to 3 points. Resolution of the activities developed in class. It will be able to reach up to 3 points. Carrying out a joint work of the subject, tutored, which will be proposed by the teachers of the subject. It will be able to reach up to 4 points. The activities not passed in the 1st call may be recovered in the July call, maintaining the scores previously obtained. Students who do not pass the subject by continuous evaluation will have a test/s of evaluation, around the nuclear contents of the subject, with the deadline that marks the calendar of the master for the official exams.

This evaluation test will account for 100% of the score and its details and characteristics will be specified by the faculty to the students on the day of the presentation of the subject and when the consultation is made in person.

In the same way the type of test/s will appear in Moovi, in the respective subjects, in a folder under the denomination [non-attending students], in which the details of the same/s will be presented, specifying also where the student will have to make the delivery.

In coherence with the inclusive character that characterizes the Faculty of Education and Social Work, this guide may be adapted to meet the specific educational support needs of students enrolled in the PIUNE program (PAT).

With the purpose of favoring the conciliation of work life and academic training, the contents, planning, methodological resources and evaluation system will be adapted for practicing educators who accredit a schedule incompatible with face-to-face classes; in any case, guaranteeing the achievement of the competencies and learning outcomes established in this document. A specific folder will be opened in the Moovi platform in which the tasks and evaluation tests that will guide the development of this subject for this student body will be reported.

Sources of information

Basic Bibliography

Ekman, K. E., **Sobre la existencia del sexo. Reflexione sobre la nueva perspectiva de género.**, Cátedra, 2021

Complementary Bibliography

Bandura, A., **Auto-eficacit . Le sentiment d'efficacité personnelle**, Paris:De Boeck.,

Bem, S., **Gender schema theory: A cognitive account of sex typing**, Psychological Review, 88, (4) 354-364,

Berroeta, B., **Si no sabes a dónde vas... acabarás en otro lugar**, En M. S. Alcalá et al. Hacia una orientación profesional no sexista. Pamplona: Gobierno de Navarra, 5,

Coscojuela, R. e Sub as, R., ** Hombres dirigentes y mujeres ejecutoras?**, Cuadernos de Pedagogía, 211, 65-67,

Eagly, A. H., and Mladinic, A., **Gender stereotypes and attitudes toward women and men.**, Personality and Social Psychology Bulletin, 15, 543-558.,

Eastwick, P. W., Eagly, A. H., Glick, P., Johannesen-Schmidt, Fiske, S., Blum, A.M.B., Eckes, T., Hu, **Is traditional gender ideology associated with sex-typed mate preferences? A test in nine nations.**, Sex Roles, 1, 1-11,

Echezarreta, P. et al., **Programa coeducativo de orientación acad micoprofesional para la educación secundaria.**, Vitoria: Servicio Central del Gobierno Vasco,

Espín, J; Rodríguez Moreno, M. L; Donoso, T. et al., **Análisis de recursos educativos desde la perspectiva no sexista**, Barcelona: Laertes,

Ferrer, M.P. e Sánchez, I., **Toma de decisión vocacional no sesgada por razón de sexo**, Madrid: CIDE,

García, M.F., **Educar y orientar para la igualdad en razón del género, perspectiva teórica y propuestas de actuación**, Madrid: UNED,

Glick, P, and Fiske, S. T., **The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism.**, Journal of Personality and Social Psychology, 70, 491-512,

Jato, E. y Méndez, M.J. (Eds.), **Elixir o futuro sen prexuízos**, Santiago de Compostela: Tórculo Artes Gráficas, S.L.,

Jato, E., Méndez, M.J., Iglesias, L. (Eds.) e Diz, J., Valcarce, M., Fernández, X.R., Rodríguez, **Xénero e igualdade de oportunidades. Materiais para a formación**, Santiago de Compostela: Tórculo Artes Gráficas,

Jato, E. y Valcarce, M., **A/o axente de igualdade de oportunidades:  mbitos de actuación e competencias profesionais**, en Jato, E. e Iglesias, L. Xénero e Educación Social,(79-97), Santiago de Compostela: Edicións Laiov,

Jato, E., Valcarce, M. y Diz, J., **Elementos para a elaboración do perfil profesional de especialistas na área de igualdade de oportunidades para as mulleres**, En Geraldos, C. y Otras (2003): Integra  o das políticas e sistemas de educação e formação-perspecti,

Lameiras, M., Rodríguez Castro, Y.&&&&&&& González Lorenzo, M., **Evolution of Hostil Sexism and Benevolent Sexism in a Spanish Sample**, Social Indicators Research, 66, 197-211,

López, V.M., Monjas, R. y Pérez, D., **Buscando alternativas a la forma de entender y practicar la educación física escolar**, Barcelona: Inde,

Méndez, M.J., **Condicionantes de xénero e clase social na elección acad micoprofesional no ensino secundario**, In dito,

Pillado, N., Fernández, M.A., Mir s, A., Toja, B., Roca, M., Alvari as, M. López, S. y Rodríguez, P., **Memoria de una investigación-acción: atención a la diversidad en el aula desde el trabajo en grupo**, En M.A. González Valeiro, J.A. Sánchez Molina y A. Arecos Gayo (eds), Actas del IV Congreso de la As,

Prat, M. y Soler, S., **Actitudes, valores y normas en la educación física.**, Barcelona: Inde,

Rodríguez Castro, Y., Lameiras Fernández, M., Carrera Fernández, M.V. y; Failde, J.M., **Aproximación conceptual al sexismo ambivalente: Estado de la cuestión**, SUMMA Psicol gica, 6 (2), 131-142,

Ru z, J.V., **Pedagogía de los valores en educación física**, Madrid: CCS,

Santos Guerra, M. A. (Eds.), **Perspectiva de género en la organización escolar**, Barcelona: Grao,

Spence, J. T. and Buckner, C., **Instrumental and expressive traits, trait stereotypes, and sexist attitudes**, Psychology of Women Quarterly, 24, 44-62,

Swim, J. K., Aikin, W.S., Hall, W. S.&&&&&&& Hunter, B. A, **Sexism, and Racism: Old-fashioned and Modern Prejudices**, Journal of Personality and Social Psychology, 68, 2, 199-214,

Tomé, A. y Rambla, X., **Contra el sexismo. Coeducación y democracia en la escuela**, Barcelona: Síntesis,

- Tougas, F., Brown, A. M, Beaton and Joly, S. (1995), **Neosexism: Plus Ça Change, Plus C`est Pareil**, Journal of Personality and Social Psychology, 21, 842-849,
- Valcarce, M., **Xénero e traballo asalariado**, en Cid, X. M. Repensar a educación e a sociedade: realidades e desafíos (81-93), Vigo: Servicio de P,
- Valcarce, M. y Otras, **Guía de Buenas prácticas en Género. (Proyecto piloto Leonardo Da Vinci)**, Fundación Comarcal Valdeorras.,
- Wandzilack, T.H., **Values development through physical education and athletics.**, Quest, 37, 176-185,
- Rodríguez Castro, Y. y Martínez Román, R., **No me quieras tanto, quíereme mejor: Educación igualitaria y sexual frente a la violencia de género**, En VV.AA. (Eds.), Estudios sobre innovación e investigación educativa (606-616)., Dykinson,
- Castro, M. R.; Diz, M. J. e Valcarce, M., **El alumnado de Formación Profesional Dual en Galicia análisis desde perspectiva de género.**, En M. Valcarcel et al. (Eds). Formación en alternancia a Formación Profesional Dual (pp. 135-162), USC, 2019
- Rodríguez-Castro, Y., Martínez-Román, R., Alonso-Ruido, P., y Adá, A., **Patriarcado y adolescencia: su expresión a través de los estereotipos, el sexismo y los mitos del amor**, Dykinson, 2021
- Rodríguez-Castro, Y., Martínez, R., Alonso, P., Adá, A., and Carrera, M., **Intimate partner cyberstalking, sexism, pornography and sexting in adolescents: new challenges for sex education.**, International Journal of Environmental Research and Public Health., 2021
- Rodríguez-Castro, Y., Alonso, P., Lameiras, M., and Failde, J.M., **Del sexting al cibercontrol en las relaciones de pareja de adolescentes españoles: análisis de sus argumentos.**, Revista Latinoamericana de Psicología., 2018
- Rodríguez-Castro, Y., Martínez-, R., Alonso, P., and Carrera, M. V., **Análisis de la campaña #Primacoso: un continuo de violencias sexuales.**, Convergencia Revista de Ciencias Sociales., 2021
- Adá, A., and Rodríguez-Castro, Y., **Analysis from a gender perspective of the Olympic Games on Twitter: The most important sports event in the world.**, European Sport Management Quarterly (RESM)., 2021
- Macías-González, G. G., Caldera-Montes, J. F. y Salán-Ballesteros, M.N., **Orientación vocacional en la infancia y aspiraciones de carrera por género.**, Convergencia, 26(80), 05. <https://doi.org/10.29101/crcs.v26i80.10516>, 2019
- Hernández Ilario, V., **El campo de lo vocacional desde un enfoque de generado..**, . Orientación y Sociedad, 23(2), 1-18. <https://doi.org/10.24215/18518893e063>, 2023
- Rodríguez-Castro, Y., Martínez-Román, R. & Lameiras, M. (Eds.), (2025)., **El continuo de las (ciber) violencias sexuales y de género contra las mujeres**, 9791370215262, Tirant lo Blanch,

Recommendations

Other comments

With independence of the particular situation of each student/student, recommends the assistance to the classes, with the end to interact with the professors and make the activities of learning in group. It recommends equally resolve the doubts with sufficient time to fulfil the terms of delivery of the works and the activities proposed for the evaluation.

This matter frames in a committed Faculty with the sustainability of the surroundings and of the people. Attending the this philosophy, this matter will promote educational practices in base to materials of low environmental impact in coherence with the principles of sustainability (ODS).

IDENTIFYING DATA**Calidade de Vida das Persoas con Discapacidade**

Subject	Calidade de Vida das Persoas con Discapacidade			
Code	O05M138V01201			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Optional	1	2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Análise e intervención psicosocioeducativa Dpto. Externo			
Coordinator	Barreiros de la Torre, Delmiro			
Lecturers	Barreiros de la Torre, Delmiro García Álvarez, Judit Torrecillas Hernández, Virginia			
E-mail	dbarreiros@uvigo.es			
Web	http://http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php			
General description	<p>A pesar do recoñecemento da calidade de vida como un dereito dos cidadáns na sociedade actual, non todo o mundo ten igualdade de acceso a este dereito, concretamente as persoas con discapacidade, estas atópanse con problemas de acceso ao benestar, a vida saútable, ao ocio activo e ao desenvolvemento persoal e social; problemas ás veces reais, pero que en algunhas ocasións son problemas derivados da falta a de concienciación social. Ambos tipos de problemas constitúen verdadeiras barreiras para que as persoas con discapacidade disfruten dunha vida plena, física, psíquica e social. E polo que esta situación debe abordarse desde un prisma múltiple, que evalúen os diferentes axentes que interveñen, que detecten as necesidades individuais e que permita realizar propostas de mellora neste senso.</p> <p>Esta materia, ubicada no bloque Necesidades Educativas Especiales aborda a calidade de vida das persoas con discapacidade desde as seguintes perspectivas:</p> <p>a. Perspectiva psicosocial en canto a redución de estereotipos en familias e sociedade.</p> <p>b. Actividade física e práctica deportiva saútable a través do ocio activo.</p>			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de decibir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C7	Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade
C9	Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos educativos formais e non formais en contextos de diversidade
C12	Ser capaz de emitir unha valoración crítica sobre programas, materiais e prácticas educativas e socio-educativas relacionadas coa diversidade
C13	Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results
Deseñar e implementar un programa de intervención para a redución de estereotipos fronte á discapacidade	C1 C2
Deseñar un programa de concienciación social a favor do deporte das persoas con discapacidade	C2 C13
Adaptar xogos e deportes en función da discapacidade	C7 C12
Avaliar a accesibilidade das instalacións para as persoas de mobilidade reducida.	C9 C12

Contidos

Topic

1. Calidade de vida e discapacidade: unha perspectiva psico-social	1.1. Estereotipos como compoñentes dos prexuízos 1.2. Identidade social e discapacidade. 1.3. Técnicas para a redución de prexuízos fronte á situación de discapacidade. 1.4. Prácticas de autodefensa para persoas con discapacidade para dirixir e controlar as súas condicións e calidade de vida.
2. O deporte como factor de calidade de vida das persoas con discapacidade	2.1. Aproximación conceptual o deporte adaptado: Contribución do deporte adaptado o desenvolvemento persoal e inclusión social. 2.2. Diferentes modelos deportivos para as persoas con discapacidade: deporte paralímpico e deporte para todos. 2.3. Bases dunha proposta deportiva para as persoas con discapacidade: Adaptación, sensibilización e eliminación de barreiras. 2.4. Actividades terapéuticas con animais

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	9	21.5	30.5
Traballo tutelado	12	36	48
Seminario	4	0	4
Saídas de estudo	5	0	5
Traballo tutelado	0	21	21
Eventos científicos	4	0	4

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición dos contidos fundamentais da materia coa axuda das tecnoloxías axeitadas e demandando participación do alumnado.
Traballo tutelado	Actividades de aplicación dos coñecementos adquiridos a situacións prácticas relacionadas coa calidade de vida: concienciación social, adaptación de recursos, aplicación de técnicas.
Seminario	As horas de titoría en grupo dedicarase a expor e resolver todas as dúbidas que os alumnos atopen, tanto nos traballos de aula como nos traballos autónomos
Saídas de estudo	Saídas a institucións especializadas nalgún dos contidos da materia. De non poder realizarse, organizaríase unha actividade complementaria na aula
Traballo tutelado	Realización de traballos, proxectos ou actividades realizadas de forma autónoma, baixo o asesoramento dos docentes.
Eventos científicos	Este apartado refírese a aquelas actividades organizadas de xeito común para todo o modulo: conferencias, debates, visitas...

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	Traballos de aula As actividades desenvolvidas na aula serán obxecto de atención personalizada, sempre que o alumno o requira. Nas titorías prestarase atención personalizada a todos os alumnos que o necesiten. Tanto as actividades de aula como as de carácter autónomo poderán ser obxecto de atención personalizada
Seminario	Titoría en grupo As actividades desenvolvidas na aula serán obxecto de atención personalizada, sempre que o alumno o requira. Nas titorías prestarase atención personalizada a todos os alumnos que o necesiten. Tanto as actividades de aula como as de carácter autónomo poderán ser obxecto de atención personalizada
Traballo tutelado	Traballos tutelados As actividades desenvolvidas na aula serán obxecto de atención personalizada, sempre que o alumno o requira. Nas titorías prestarase atención personalizada a todos os alumnos que o necesiten. Tanto as actividades de aula como as de carácter autónomo poderán ser obxecto de atención personalizada

Avaliación

	Description	Qualification Training and Learning Results
Traballo tutelado	Aplicación dos contidos teóricos a situacións prácticas relacionadas coa calidade de vida das persoas con discapacidade, xa sean situacións reais ou simuladas.	40
Saídas de estudo	Participación na saída de estudo e posterior reflexión.	10
Traballo tutelado	Valoración das actividades realizadas de forma autónoma	30

Other comments on the Evaluation

As actividades non superadas na primeira convocatoria poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións nas probas/actividades superadas. O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha/as proba/as de avaliación ao redor dos contidos nucleares da materia coa data tope que marque o calendario do mestrado para os exames oficiais.

Esta proba de avaliación suporá o 100% da puntuación e os seus pormenores e características serán concretadas polo profesorado ao alumnado o día da presentación da materia e cando se faga a consulta. Asimesmo o tipo de probas figurarán en faitic nas respectivas materias nunha carpeta baixo a denominación **Alumnado non asistente**, na que se presentarán os detalles da mesma, concretando tamén onde terá que reallizar a entrega o estudantado. As datas dos exames oficiais poden consultarse na web do mestrado: <http://www.masterdiversidade.com/index.php>

"O emprego de ferramentas de IA nas actividades de avaliación desta materia deberá axustarse a un uso responsable, ético e transparente, conforme ás directrices da FETS (Normativa e formularios - Facultade de Educación e Traballo Social) e á Normativa que estableza a UVigo".

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Rios Hernández et al., **El juego y los alumnos con discapacidad**, Paidotribo, 1998

VV. AA., **Carta Europea del Deporte para Todos: personas con discapacidad**, Ministerio de Asuntos sociales, 1988

Schalock, Robert L., **Calidad de vida. Manual para profesionales de la educación, salud y servicios comunitarios**, Alianza D. L., 2003

Verdugo Alonso, M. A. y Aguado Díaz, A. L., **Personas con discapacidad. Perspectivas psicopedagógicas y rehabilitadoras**, Siglo XXI, 1998

Complementary Bibliography

Recomendacións

Other comments

E moi imprtante que os alumnos/as asistan a presentación da materia, na que se expoñen as líneas a seguir o longo da mesma, tanto sobre os contidos teóricos como sobre as actividades prácticas a realizar, criterios de avaliación e bibliografía recomendada.

IDENTIFYING DATA**Medidas de Atención á Diversidade para Persoas con Altas Capacidades**

Subject	Medidas de Atención á Diversidade para Persoas con Altas Capacidades			
Code	O05M138V01202			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Optional	1	2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Análise e intervención psicosocioeducativa Didáctica, organización escolar e métodos de investigación Didácticas especiais			
Coordinator	Díaz Pereira, María del Pino			
Lecturers	Delgado Parada, Joseba Díaz Pereira, María del Pino Vázquez Figueiredo, María José			
E-mail	pinod@uvigo.gal			

Web

General description En liña coa atención ás diferentes características e circunstancias persoais que configuran a heteroxeneidade no ámbito educativo, e a cobertura das específicas necesidades que poidan presentar os alumnos/as, un dos aspectos que reclama atención diferenciada é o alumnado altamente capacitado.

Os alumnos/as que nalgún aspecto do seu desenvolvemento presentan elevadas capacidades cognitivas, un talento superior, maiores posibilidades de aprendizaxe que os seus compañeiros, non poden, desde o punto de vista educativo e social, ser ignorados a risco de non favorecer o pleno desenvolvemento de seu potencial e futuro desenvolvemento profesional.

É innegable, ademais, o dereito que lles asiste a recibir unha educación acorde as súas circunstancias e adaptada as súas necesidades no marco dunha escola comprensiva e inclusiva. No marco legislativo regúlanse distintos aspectos relacionados co diagnóstico, atención e resposta ás necesidades específicas de apoio educativo que presentan os estudantes altamente capacitados.

Neste sentido, é necesario prestar a máxima atención ao proceso de identificación e valoración das necesidades educativas dos alumnos máis capaces (sobre todo nun momento no que se detecta un crecente interese en distintos sectores da sociedade en que se recoñeza esta condición nun número cada vez maior de alumnos/as) e deseñar a resposta educativa máis axeitada en relación ós apoios e ós servizos que eventualmente poidan requirir ó longo do proceso de escolarización.

Outro ámbito específico a considerar en relación coas altas capacidades, ten que ver coa práctica deportiva de alto rendemento.

A maioría destes mozos/as deben compatibilizar as esixencias e obxectivos que esixe o entramento de alto nivel co seu desenvolvemento académico e profesional, requirindo dos profesionais educativos diferentes estratexias de apoio psicolóxico e educativo que serán revisadas nesta materia.

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
A1	Posuír e comprender coñecementos relacionados co ámbito da diversidade que aporten unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
B2	Coñecer e analizar as situacións reais de diversidade que se poden ver reflectidas nos contextos educativos, tanto formais como non formais, empregando procesos sistemáticos de indagación.
B4	Favorecer a adquisición dos coñecementos e destrezas idóneas para o deseño, posta en práctica e avaliación de propostas de intervención no ámbito da diversidade, ofrecendo novas iniciativas na resolución dos problemas.
B5	Adquirir un compromiso ético no desenvolvemento da profesión, nomeadamente no referido ao apoio dos colectivos e sectores sociais discriminados e menos favorecidos.

- C1 Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
- C3 Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
- C4 Realizar estudos sistemáticos, sobre todo os que impliquen avances de prácticas educativas, sendo capaz de difundilos con claridade a diverso tipos de audiencias.
- C5 Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica
- C6 Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional
- C7 Identificar os servizos de apoio escolares e socio-comunitarios que poden ser de utilidade no ámbito da diversidade
- C9 Comprender, analizar e valorar as dimensións éticas e políticas implícitas nos procesos educativos formais e non formais en contextos de diversidade
- C13 Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade
- D2 Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios
- D3 Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade
- D4 Adquirir as habilidades básicas para o debate e a exposición de ideas fundamentadas

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results			
Adquirir os conceptos fundamentais referidos á superdotación nos seus diferentes aspectos, que sirvan de base para reflexionar sobre o tema e para planificar liñas de intervención coherentes	A1	B2 B4 B5	C1 C3 C9	D2 D3
Coñecer a lexislación básica relativa aos estudantes con altas capacidades e aos deportistas de elite, especialmente no relativo ao sistema educativo.		B4 B5	C6	
Analizar e valorar diferentes programas e modalidades de intervención en alumnos con elevadas capacidades, para mellorar o seu axuste escolar	A1	B2 B4 B5	C3 C4 C5 C9	D2 D3 D4
Favorecer actitudes positivas de cara aos estudantes con altas capacidades e cara o seu adecuado axuste escolar	A1	B2 B4 B5	C5 C6 C7 C9 C13	D2 D3 D4

Contidos

Topic	
1. O ALUMNADO CON ALTAS CAPACIDADES	1.1. Aproximación conceptual 1.2. Lexislación 1.3. Características 1.4. Necesidades educativas
2. A IDENTIFICACIÓN DOS ESTUDIANTES ALTAMENTE CAPACITADOS	2.1. Instrumentos de identificación de alumnos con altas capacidades: intelixencia e motivación. 2.2. Motivación en alumnos con altas capacidades: descripción e mellora. 2.3. Creatividade e altas capacidades: concepto, avaliación, entrenamento.
3. A CREATIVIDADE COMO UN DOS PIARES DAS ALTAS CAPACIDADES	4.1. Comprender a educación creativa como unha estratexia para valorar, intervir e fomentar a diversidade 4.2. Que entendemos por creatividade? 4.3. Diferentes aproximacións teóricas no estudo da creatividade 4.4. Avaliación e identificación da creatividade. 4.5. Pautas para estimular-desenvolver as competencias creativas
4. RESPONSA EDUCATIVA AOS ALUMNOS CON ALTAS CAPACIDADES	3.1. Orientacións organizativas da resposta educativa 3.2. Modalidades de intervención 3.3. Diseño dun programa de enriquecemento

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Actividades introductorias	1	0	1
Lección maxistral	3	0	3
Traballo tutelado	3	15.5	18.5

Eventos científicos	4	0	4
Aprendizaxe-servizo	15	15	30
Cartafol/dossier	0	50	50
Estudo de casos	2	4	6

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto co alumnado da materia, a presentarlle coas finalidades seguintes: transmitir os obxectivos que se perseguen; detallar os contidos que se traballarán; explicar a metodoloxía que se utilizará; finalmente, enumerar e aclarar os criterios de avaliación.
Lección maxistral	Exposición por parte do/ profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo/a estudante. Asistencia e participación do/a estudante.
Traballo tutelado	O/a estudante desenvolve exercicios na aula baixo as directrices e supervisión do/a profesor/a. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do/a estudante.
Eventos científicos	Participación en actividades (de módulo) relacionadas con algún tema tratado na materia
Aprendizaxe-servizo	Metodoloxía activa que integra a aprendizaxe académica coa prestación dun servizo á comunidade. No marco desta materia, o alumnado colaborará con profesionais e centros educativos para identificar necesidades reais relacionadas coa atención ao alumnado con altas capacidades. A partir da análise destas necesidades, deseñará e avaliará recursos e propostas de intervención educativa, favorecendo a aplicación práctica dos coñecementos adquiridos, a reflexión crítica e o compromiso coa mellora da inclusión e da calidade educativa.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	Tutorización en grupo ou individual
Tests	Description
Cartafol/dossier	Tutorización a través de Faitic e do correo electrónico.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Traballo tutelado	Deseño e avaliación dunha proposta de intervención educativa dirixida á atención do alumnado con altas capacidades, fundamentada na análise previa de necesidades e desenvolvida mediante a metodoloxía Design Thinking. A proposta incluirá a elaboración e avaliación de recursos ou actuacións educativas en colaboración cos axentes implicados.	40	A1 B2 C1 D4 B4 C3 C13
Eventos científicos	Participación nunha actividade (de módulo) relacionada coa materia	10	C1 C3
Cartafol/dossier	Documento elaborado polo estudante que recopila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación.	40	A1 B2 C4 D3
Estudo de casos	Análise das necesidades educativas asociadas á atención ao alumnado con altas capacidades a partir da información recompilada mediante entrevistas, grupos de discusión e outras fontes documentais procedentes dos contextos educativos colaboradores. O alumnado identificará e interpretará as necesidades detectadas, así como os factores que condicionan a resposta educativa.	10	A1 B2 C1 D2 B4 C3

Other comments on the Evaluation

I) Para superar a materia é necesario alcanzar o 50% da puntuación no Traballo tutelado e o 50% no resto de actividades. As actividades non superadas na primeira convocatoria poderán ser recuperadas na segunda convocatoria, manténdose as puntuacións en próbalas/actividades superadas.

II). Para poder optar ao sistema de avaliación continua, o alumnado deberá asistir (polo menos) a 4 das 6 sesións previstas para esta materia. O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá que realizar unha avaliación final mediante unha/s proba/s, relativas aos contidos nucleares da materia, coa data límite que marque o calendario do Máster para os exames oficiais. Esta proba de avaliación supoñerá o 100% da puntuación, e os seus pormenores e características serán concretadas polo profesorado ao alumnado cando este realice a consulta, podendo ser un exame, a entrega de traballos previamente acordados e tutorizados etc.

III) En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT). Coa finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse para profesionais en exercicio que acrediten un horario incompatible con las clases presenciais; en todo caso, garantindo a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi na cal se informará das tarefas e probas de avaliación que guiarán o desenvolvemento desta materia para este alumnado.

IV) O emprego de ferramentas de IA nas actividades de avaliación desta materia deberá axustarse a un uso responsable, ético e transparente, conforme ás directrices da FETS (Normativa e formularios □ Facultade de Educación e Traballo Social) e á Normativa que estableza a UVigo

V) Esta materia participa nun proxecto de Aprendizaxe-Servizo (ApS) seleccionado na **Convocatoria de Proxectos de Aprendizaxe-Servizo 2026-2027 no marco da Axenda 2030 e dos seus Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS)**, financiada pola Vicerreitoría de Extensión Universitaria da Universidade de Vigo. A través desta iniciativa, o alumnado desenvolverá actividades orientadas a dar resposta a necesidades reais da comunidade educativa, integrando a adquisición de competencias académicas e profesionais co compromiso social e a contribución aos ODS, especialmente aos relacionados coa educación de calidade e a redución das desigualdades.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

González Fontao, M.P., **Estudiantes con altas capacidades**, Andavira, 2010

Martínez Torres, M., **Alumnado con altas capacidades**, Graó, 2010

Wallace, B., Senior, J., & Sisk, D, **The SAGE handbook of gifted and talented education.**, SAGE Publications Ltd, 2018

Felicia D. and Todd K., **The Handbook of Secondary Gifted Education**, Editores: Felicia Dixon y Todd Kettler, 2026

Complementary Bibliography

Caeiro, M. y Zurita, G. (Eds.), **Design thinking y acción: Innovación y colaboración en el Aula Híbrida con MIRO**, McGraw Hill, 2025

VanTassel-Baska, J., Hubbard, G. F., & Robbins, J. I., **Differentiation of Instruction for Gifted Learners: Collated Evaluative Studies of Teacher Classroom Practice**, Springer Singapore, 2022

Townend, G., Jolly, J. L. and Chew, A, **Professional development in gifted education: A systematic literature review**, Australian Journal of Teacher Education, 2024

Recomendacións

Other comments

1. Asistir o primeiro día de clase resultarache moi beneficioso para comprender os obxectivos xerais da materia e a súa dinámica organizativa. Na primeira sesión, os profesores da materia darán unha visión de conxunto e anticiparán as tarefas e actividades que serán desenvolvidas.
2. Será especialmente importante acudir ás titorías dos/as profesores/as sempre que o necesites, así como a visita frecuente á plataforma docente da nosa Universidade □TEMA□. Nela poderás atopar todas as actividades que deberás realizar para a túa formación e a superación desta materia, avisos, cualificacións, etc.
3. A túa condición de alumno/a da Universidade de Vigo ábreche as portas a moitos recursos, ofertas e servizos. No SIOPE atoparás toda a información sobre as posibilidades formativas, culturais e deportivas que podes encontrar na nosa Universidade.
4. Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

IDENTIFYING DATA**Medidas de Atención á Diversidade para Alumnas/Alumnos con Necesidades Educativas**

Subject	Medidas de Atención á Diversidade para Alumnas/Alumnos con Necesidades Educativas			
Code	O05M138V01203			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1	2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Análise e intervención psicosocioeducativa Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinator	García Señorán, María del Mar			
Lecturers	Domínguez Alonso, José García Señorán, María del Mar Rodríguez Rodríguez, Juan Luís			
E-mail	msenoran@uvigo.es			
Web	http://http://www.masterdiversidade.com/index.php			
General description	A materia Medidas de atención a a diversidade para alumnas/os con necesidades educativas forma parte do módulo Necesidades educativas especiais, e céntrase prioritariamente nos seguintes aspectos: As necesidades educativas do alumnado no currículo; a avaliación psicopedagóxica; o trastorno do espectro autista e os déficits atencionais. Esta materia contribúe a consecución dos obxectivos do máster centrados na adquisición de formación teórica de carácter multidisciplinar no ámbito das necesidades educativas especiais, no estudo de situacións reais en contextos educativos, na análise de experiencias educativas innovadoras, na adquisición do coñecemento necesario para a avaliación das necesidades dos alumnos/as con necesidades educativas especiais e de destrezas para o deseño e posta en práctica de propostas de intervención que contribúan ao avance da súa aprendizaxe			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
A3	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades.
A4	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe autodirixido ou autónomo que lles permitan continuar estudando ao longo da súa vida.
B2	Coñecer e analizar as situacións reais de diversidade que se poden ver reflectidas nos contextos educativos, tanto formais como non formais, empregando procesos sistemáticos de indagación.
B4	Favorecer a adquisición dos coñecementos e destrezas idóneas para o deseño, posta en práctica e avaliación de propostas de intervención no ámbito da diversidade, ofrecendo novas iniciativas na resolución dos problemas.
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
C5	Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica
C6	Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional
C11	Coñecer e aplicar procesos de toma de decisións relacionadas co tratamento da diversidade. Ser capaz de discernir as ideas nas que se fundamentan esas decisións, anticipando tamén os seus efectos
C13	Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade
D2	Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios
D3	Adquirir condutas de respecto e de axuda. Ser sensibles a todo tipo de diversidade

Resultados previstos na materia			
Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Empregar recursos tecnolóxicos no ámbito das necesidades educativas		C2 C5 C13	
Ser competente para delimitar conceptualmente a atención á diversidade desde a lexislación educativa, establecendo as categorías de alumnos con necesidades específicas de apoio educativo (ANEAE)	B2	C1 C6 C13	D3
Capacidade para realizar procesos de diagnóstico aos ANEAE	A3	C1 C2 C3	D2 D3
Capacidade para deseñar e aplicar procesos de intervención educativa en ANEAE.	B2 B4	C2 C5 C11	D2
Capacidade para realizar o seguimento da implementación dos programas iniciados nos ANEAE.	B2 B4	C11 C13	
Ser competente no coñecemento dos Trastornos de Espectro Autista, diagnóstico e intervención educativa	B2 B4	C1 C2 C6 C11	D2
Ser competente no coñecemento do Trastorno por Déficit de Atención con Hiperactividade, diagnóstico e intervención educativa	B2 B4	C1 C2 C6 C11	D2
Elaborar materiais específicos para traballar cos ANEAE	A4	C5	
Establecer os mecanismos de avaliación do proceso educativo implementado e canalizar propostas de mellora		C2 C3	

Contidos

Topic	
MEDIDAS CURRICULARES E ORGANIZATIVAS NO ÁMBITO ESCOLAR	CONCEPTUALIZACIÓN DA ATENCIÓN Á DIVERSIDADE ESCOLARIZACIÓN DOS ALUMNOS CON NEE MEDIDAS CURRICULARES NO ÁMBITO ESCOLAR MEDIDAS ORGANIZATIVAS NO ÁMBITO ESCOLAR
A AVALIACIÓN PSICOPEDAGÓXICA	TÉCNICAS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN PSICOPEDAGÓXICA ELABORACIÓN DUN INFORME PSICOPEDAGÓXICO
INTERVENCIÓN PSICOEDUCATIVA EN ESTUDANTES CON DÉFICIT DE ATENCIÓN	O PROCESO ATENCIONAL. FACTORES DETERMINANTES. DÉFICITS DA ATENCIÓN O TRASTORNO POR DÉFICIT DE ATENCIÓN CON HIPERACTIVIDADE. DIFICULTADES PERSOALES E ESCOLARES. AVALIACIÓN E INSTRUMENTOS PARA O DIAGNÓSTICO DO TDAH INTERVENCIÓN PARA A MELLORA DO PROCESO ATENCIONAL ANÁLISE DE PROGRAMAS
INTERVENCIÓN PSICOEDUCATIVA EN ESTUDIANTES CON TRASTORNOS DO ESPECTRO AUTISTA	TRASTORNO DO ESPECTRO AUTISTA MODELOS EXPLICATIVOS DIAGNÓSTICO DO ESPECTRO AUTISTA PROGRAMAS PSICOEDUCATIVOS EN ESTUDIANTES CON TEA INTRODUCCIÓN AOS MECANISMOS DE INTERVENCIÓN SISTÉMICA PSICO-SOCIO-EDUCATIVO E MÉDICO PSIQUIÁTRICA EN PERSOAS CON TEA

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	7	10	17
Seminario	6	0	6
Estudo de casos	7	19	26
Resolución de problemas	3	21.5	24.5
Traballo	9	30	39

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte dos docentes dos contidos sobre a materia, bases teóricas e/o directrices das actividades e traballos a desenvolver polos estudantes
Seminario	Participación activa do estudante na discusión de casos ou actividades propostas na aula

Estudo de casos	Actividades de aplicación dos coñecementos adquiridos á análise de casos concretos. Coñecemento e valoración dos sistemas de avaliación e intervención para alumnos/as con necesidades educativas especiais
Resolución de problemas	Realización de exercicios e actividades de tipo práctico

Atención personalizada

Methodologies	Description
Estudo de casos	Proporcionaranse orientacións para o desenvolvemento das actividades, análise de casos e resolveranse as dúbidas expostas
Resolución de problemas	Supervisión e orientación das actividades, exercicios e proxectos de aula
Tests	Description
Traballo	Resolución de dúbidas e orientacións para a realización do traballo autónomo

Avaliación

Description		Qualification	Training and Learning Results			
Seminario	Actividade de módulo	10	A3 A4	B2 B4	C1 C2 C3 C5 C6 C11 C13	D2 D3
Estudo de casos	Análise de casos concretos. Coñecemento e valoración dos sistemas de avaliación e intervención para alumnos/as con necesidades específicas de apoio educativo	30	A3 A4	B2 B4	C1 C2 C3 C5 C6	D2 D3
Resolución de problemas	Realización de actividades, exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesorado	30				
Traballo	Realización de traballos realizados autonomamente, titorizados polos docentes	30	A3 A4	B2 B4	C1 C2 C3 C5 C6 C11 C13	D2 D3

Other comments on the Evaluation

AVALIACION CONTINUA

Este mestrado ten a modalidade de ensino presencial, polo tanto a asistencia a clase e a realización dos traballos de aula son obrigatorios para a avaliación continua (obrigatorio asistir polo menos a 4 das 6 sesións). O/a alumno/a que falte a unha sesión deberá poñerse en contacto co/a docente para realizar a/s tarefa/s alternativa/s correspondente/s para seguir a avaliación continua.

Para superar a materia será necesario que os estudantes obteñan en cada proba ou actividade obxecto de avaliación como mínimo o 50% de cualificación nese apartado.

AVALIACIÓN GLOBAL

O alumnado que non poida seguir a avaliación continua terá unha proba de avaliación sobre os contidos nucleares da materia na data marcada no calendario do mestrado para os exames oficiais. Esta proba suporá o 100% da puntuación, os seus pormenores e características serán concretadas polo profesorado o día da presentación da materia e cando se faga a consulta persoalmente. Abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi, denominado [Alumnado non asistente] no que se presentarán os detalles da mesma.

As partes da materia superadas na 1ª oportunidade non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose aprobadas nese curso académico.

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE

(PAT).

Coa finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse para educadores en exercicio que acrediten un horario incompatible coas clases presenciais; en todo caso, garantindo a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento.

As datas dos exames oficiais poden consultarse na web do Mestrado: <http://masterdiversidade.webs.uvigo.es/gl/>

USO DE FERRAMENTAS DE IA

O emprego de ferramentas de IA nas actividades de avaliación desta materia deberá axustarse a un uso responsable, ético e transparente, conforme ás directrices da FETS (Normativa e formularios) Facultade de Educación e Traballo Social) e á Normativa que estableza a UVigo.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Galve, J. L. e Ayala, C. L., **Evaluación e informes psicopedagógicos.**, CEPE, 2001

García-Señorán, M., Tellado, F., Rodríguez, J.L., Iglesias-Sarmiento V., González, S Conde, A., Ares, M, **Evaluación e interpretación de las dificultades de aprendizaje y los trastornos del neurodesarrollo desde el modelo PASSEn A. Dosil. Aflar la mente como herramienta del pensar (pp.185-200).**, Servizo de Publicacións da Univ. de Vigo, 2021

Gómez, M.I., **TDAH y funciones ejecutivas. De la neurociencia al aula.** Pirámide, 2022

Guerrero, R., **Trastorno por Déficit de Atención con Hiperactividad**, Editorial Planeta, 2016

Horna, M., **Niños y niñas en el espectro del autismo.** CCS, 2021

Iglesias Cortizas, M. J., **Diagnóstico escolar. Teorías, ámbitos y técnicas.**, Pearson, 2006

Jarque, J., **Intervención educativa en el TDAH**, 3ª, CCS, 2020

Ojea, M., **Trastorno del espectro autista: Procesamiento de la información perceptivo-cognitivo mediante la creación de redes semánticas.** Pirámide, 2018

Riart, J., **Manual de tutoría y orientación en la diversidad**, Pirámide, 2007

Rodríguez Rodríguez, J. L., **Manual de Modelos de Orientación e Intervención Psicopedagógica en Galicia**, Tórculo Edicións., 2007

Complementary Bibliography

American Psychiatric Association, **DSM-5-TR**, 5ª, Editorial Médica Panamericana, 2023

Frith, U., **Autismo. Hacia una explicación del enigma**, Alianza Editorial, 2004

Recomendacións

Other comments

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

IDENTIFYING DATA				
Internships				
Subject	Internships			
Code	O05M138V01204			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar en la Diversidad en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	12	Mandatory	1st	2nd
Teaching language	Spanish Galician			
Department				
Coordinator	Failde Garrido, José María Dapia Conde, María Dolores			
Lecturers	Dapia Conde, María Dolores Failde Garrido, José María			
E-mail	ddapia@uvigo.es jfailde@uvigo.es			
Web				
General description	(*)Esta materia ten carácter obrigatorio. O seu propósito xeral e que o alumnado se poña en contacto directo con servizos e institucións que traballen con colectivos relacionados coa temática do máster.			

Training and Learning Results

Code	
A4	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe autodirixido ou autónomo que lles permitan continuar estudando ao longo da súa vida.
A5	(*)Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B3	(*)Establecer contacto directo con experiencias innovadoras relacionadas coa diversidade, valorando o seu interese e as posibilidades de ser transferidas a outros contextos profesionais semellantes, así como de ser aplicables a situacións novas e emerxentes.
C2	(*)Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C3	(*)Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
C5	(*)Elaborar materiais específicos para traballar coa diversidade, valorando, na medida das posibilidades, a súa aplicación na práctica
C6	(*)Coñecer a lexislación básica referida á diversidade nos contextos educativos e socio-educativos, analizando a súa implicación no exercicio profesional
C8	(*)Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe relacionado con algún dos módulos do mestrado
C13	(*)Promover unha actitude positiva cara as ideas e as prácticas educativas innovadoras relacionadas coa diversidade
D1	(*)Utilizar as novas tecnoloxías en diferentes contextos: formativos, de investigación, de aplicación profesional, para difundir e compartir ideas, etc.
D2	(*)Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios
D5	(*)Favorecer o traballo cooperativo, asumindo responsabilidades e aceptando a disparidade de opinións

Expected results from this subject

Expected results from this subject	Training and Learning Results
(*)Coñecer a estrutura e finalidades dos servizos ou institucións nos que se realicen as prácticas, así como analizar a documentación básica na que se sustente a actividade do servizo ou institución, tanto informes, programas como marco lexislativo, fixándose especialmente no relativo á diversidade	B3 C2
(*)Desenvolver actividades de observación sistemática das actuacións dos profesionais e colaborar cos profesionais da institución ou servizo no que eles consideren pertinente	C3
(*)Deseñar e, se é posible, poñer en práctica algunha proposta de intervención específica de inclusión e normalización da diversidade	C2 C6

(*)Deseñar un perfil profesional que inclúa actuacións relacionadas coa diversidade, perfís relacionados especialmente con novos xacementos de emprego	A4	C3 C5 C8 C13
(*)Utilizar as novas tecnoloxías da información e a comunicación adaptadas ao contexto laboral do practicum		D1 D2
(*)Adquirir habilidades de comunicación e traballo colaborativo con profesionais de diferente formación e responsabilidades		D5
(*)Adquirir condutas de respecto e axuda, en especial cara aquelas persoas ou colectivos que estean en risco de exclusión social ou de marxinação		D5
(*)Ser capaz de elaborar unha memoria que reflecta as aprendizaxes máis importantes adquiridas no practicum, seguindo a estrutura recomendada polo titor ou titora do máster	A5	C2

Contents

Topic	
Contextualization of the practices: description of the institution or service	Areas of intervention.
The institutions and services offered in the Practicum	List of collaborating institutions.
External internships as a development tool of professionals in training and Nobel laureates	Framework for action. Action guidelines.

Planning

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Practicum, External practices and clinical practices	120	150	270
Seminars	20	10	30

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies

	Description
Practicum, External practices and clinical practices	The student develops the activities in a context related to the exercise of a profession
Seminars	Advice given both before the start of the internship and during its completion. Tutoring, in addition to being carried out in a group, will also be offered individually

Personalized assistance

Methodologies	Description
Seminars	Attention to students will be carried out through various channels: Moovi, remote campus uvigo, mail electronically, by phone. You students will also be able to use the tuition hours that you have or teachers not in your cabinet.
Practicum, External practices and clinical practices	Attention to students will be carried out through various channels: Moovi, remote campus uvigo, mail electronically, by phone. You students will also be able to use the tuition hours that you have or teachers not in your cabinet.

Assessment

	Description	Qualification	Training and Learning Results			
			A4	B3	C2	D1
Practicum, External practices and clinical practices	(1) Report of the tutor or external tutor (up to 50%) (2) Assessment, by the tutor or academic tutor, of the internship report describing the activities carried out in the practicum and the personal assessment from a professional perspective of the internship experience (up to 40%)	90	A4	B3	C2	D1
			A5		C3	D2
					C5	D5
					C6	
				C8		
				C13		
Seminars	Follow-up of the tutor of the master's degree of the work developed in the practicum	10	A4	B3	C2	D1
			A5		C3	D2
					C5	D5
					C6	
					C8	
					C13	

Other comments on the Evaluation

The Practicum in institutions lasts 120 hours. Each student will have a tutor both at the faculty and at the internship institution. Students will be given the necessary information and documentation.

The report will have a maximum length of 10 pages.

The activities not passed/performed in the First call may be recovered in the July call, keeping the scores in the tests/activities passed. The official exam dates can be found on the web: <http://www.masterdiversidade.com/index.php>.

□In coherence with the inclusive nature that characterizes the Faculty of Education and Social Work, this guide may be adapted to meet the specific needs for educational support presented by students enrolled in the PIUNE (PAT) program□

□In order to favor the reconciliation of work life and academic training, the contents, planning, methodological resources and evaluation system will be adapted for practicing educators who prove a schedule incompatible with face-to-face classes; in any case, guaranteeing the achievement of the skills and learning outcomes established in this document. A specific folder will be opened on the Moovi platform in which the tasks and evaluation tests that will guide the development of this subject for these students will be reported□

Sources of information

Basic Bibliography

García Fernández, J.A., Moreno Herrero, I. (coords.), **Escuela, diversidad cultural e inclusión**, La catarata, 2014

Sorinano, E., **Diversidad étnica y cultural en las aulas**, La Muralla, S.A (Aula abierta), 2003

Gento, S y Sanchez, C., **EL PRÁCTICUM EN EL TRATAMIENTO EDUCATIVO DE LA DIVERSIDAD**, UNED, 2010

Complementary Bibliography

Pineda, P., **E reto de aprender, un relato desde la diversidad.**, San Pablo, 2013

Recommendations

Other comments

- The hours of internships in the institutions or services are 120

-Basic documentation given to the student:

the evaluation sheet

the signature sheet

the application form for the tutor/practicum certificate

-Basic memory structure:

Introduction

Contextualization

Activities carried out in the practicum

Assessment of the practicum

Annexes

This subject is part of a Faculty committed to the sustainability of the environment and people. In accordance with this philosophy, this subject will promote educational practices based on materials with low environmental impact in coherence with the principles of sustainability (SDG)

IDENTIFYING DATA**Traballo de Fin de Máster**

Subject	Traballo de Fin de Máster			
Code	O05M138V01205			
Study programme	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	12	Mandatory	1	2c
Teaching language	Galego			
Department	Didácticas especiais			
Coordinator	Díaz Pereira, María del Pino			
Lecturers	Díaz Pereira, María del Pino			
E-mail	pinod@uvigo.gal			
Web				
General description	O Traballo fin de Máster é unha materia obrigatoria que pretende que o alumnado adquira a competencia básica de elaboración dun estudio que reflecta algunha das temáticas do máster, a través da elaboración de programas, a avaliación de posta en práctica de programas, ou a realización de estudos de caso			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code				
A1	Posuír e comprender coñecementos relacionados co ámbito da diversidade que aporten unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.			
A2	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos relacionados coa diversidade e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.			
A3	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades.			
A4	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe autodirixido ou autónomo que lles permitan continuar estudando ao longo da súa vida.			
A5	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.			
B1	Adquirir unha formación teórica de carácter multidisciplinar e comprender os fundamentos teóricos-prácticos relacionados cos ámbitos de diversidade, con énfase nas necesidades educativas especiais, interculturalismo, compensación de desigualdades, sexo/xénero e educación de persoas adultas.			
C1	Comprender os principios básicos dos grandes ámbitos da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar, sendo capaz de describir e comparar as diferentes correntes teóricas dominantes en cada ámbito da diversidade dende unha perspectiva multidisciplinar			
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras			
C4	Realizar estudos sistemáticos, sobre todo os que impliquen avances de prácticas educativas, sendo capaz de difundilos con claridade a diverso tipos de audiencias.			
C8	Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe relacionado con algún dos módulos do mestrado			

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Adquirir instrumentos conceptuais e metodolóxicos que faciliten a análise e reflexión sobre as prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, en especial de aquelas que posúan un alto grao de innovación	A1	B1	C1
	A2		
	A4		
Planificar e organizar traballos tutelados, sendo capaz de buscar e analizar información procedente de diferentes fontes, obter e analizar datos e elaborar con corrección un informe	A2		C2
	A3		C4
			C8
Realizar estudos sistemáticos, sobre todo os que impliquen melloras de prácticas educativas relacionadas coa diversidade	A1	B1	C1
	A2		C2
	A3		C4
	A4		C8
	A5		

Contidos

Topic

Contidos relacionados con algún dos módulos do máster. O tema do TFM poderá estar relacionado con algún problema identificado no contexto institucional no que foi realizado o Practicum. Neste sentido, a utilidade do traballo será un criterio a considerar na avaliación do TFM.

O enfoque desde o que se aborda o problema pode ser diverso e ter diferentes obxectivos; por exemplo:

- Avaliación dalgún aspecto profesional do Servizo ou Institución onde se realizaron as prácticas.
- Deseño dun programa de intervención, suficientemente detallado como para poder ser aplicado. Deberá ter en conta a perspectiva da diversidade abordada no Máster.
- Aplicación e avaliación dun programa de intervención.
- Estudo de casos

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Traballo tutelado	20	280	300

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Traballo tutelado	Elaboración e presentación por escrito e defensa oral dun traballo relacionado coas competencias e temáticas xenéricas do máster

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Traballo tutelado	Valorarase na elaboración do TFM que se siga a estrutura recomendada para cada tipo de traballo (elaboración de programas, estudos de caso, perfil de usuarios ou avaliación de programas), así como os criterios de calidade que se lle entregarán ao alumnado. Ademais dos criterios mencionados, terase en conta a calidade da defensa oral do TFM (ata 7 puntos a realización memoria do traballo e ata 3 puntos a súa defensa oral)	100	A1	B1	C1
			A2		C2
			A3		C4
			A4		C8
			A5		

Other comments on the Evaluation

A avaliación do TFM realizarase en primeira instancia polo titor académico, que dará o seu visto e prace, para proceder á súa defensa pública oral ante un tribunal constituído por tres profesores/as do Máster. O tribunal emitirá unha puntuación final entre 0-10 puntos (ata 7 puntos pola realización da memoria do traballo e ata 3 puntos pola calidade da súa defensa oral). Os alumnos solicitarán a presentación e avaliación do TFM co visto e prace do seu respectivo titor académico.

Os criterios de avaliación están publicados na web do mestrado.

O emprego de ferramentas de IA nas actividades de avaliación desta materia deberá axustarse a un uso responsable, ético e transparente, conforme ás directrices da FETS (Normativa e formularios Facultade de Educación e Traballo Social) e á Normativa que estableza a UVigo

Bibliografía. Fontes de información**Basic Bibliography****Complementary Bibliography****Recomendacións**

Other comments

NORMAS BÁSICAS DE PRESENTACIÓN

Na web do Mestrado, apartado Materias - TFM, recóllense as orientacións para a realización e presentación do TFM.
